

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Missiv

Datum
2022-05-10
Ert datum
2022-03-31

Ärendenr
MSB2022-04929-66
Er referens
Ju2022/01209/SSK

1(2)

Enheten för strategisk analys
Fredrik Lundgren
010-240 4004
Fredrik.Lundgren@msb.se

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

Redovisning av del 1 inom regeringsuppdrag (Ju2022/01209/SSK) avseende åtgärder inom civilt försvar

Regeringen gav den 31 mars 2022 i uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att redovisa förslag på åtgärder som kan vidtas för att stärka det civila försvaret i budgetpropositionen för 2023. Enligt uppdraget ska åtgärderna redovisas i prioritetsordning och redovisningen ska innehålla bedömningar av kostnader samt tidsåtgång för genomförandet av respektive åtgärd.

MSB redovisar härmed en huvudrapport samt 7 bilagor.

I detta ärende har generaldirektör Charlotte Petri Gornitzka beslutat. Fredrik Lundgren har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Annika Elmgart, enhetscheferna Helén Jarlsvik och Henrik Moberg, samt utredaren Anders Eriksson deltagit.

Charlotte Petri Gornitzka

Fredrik Lundgren

Dokument

- Redovisning av regeringsuppdrag om åtgärder inom civilt försvar 2023
- 7 bilagor

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr. 202100-5984

Sändlista för kännedom

Affärsverket Svenska Kraftnät	Riksgäldskontoret
Arbetsförmedlingen	Rymdstyrelsen
Bolagsverket	Sjöfartsverket
Domstolsverket	Skatteverket
E-hälsomyndigheten	Skolverket
Energimarknadsinspektionen	Socialstyrelsen
Energimyndigheten	Statens geotekniska institut
Finansinspektionen	Statens institutionsstyrelse
Folkhälsomyndigheten	Statens jordbruksverk
Fortifikationsverket	Statens meteorologiska och hydrologiska institut
Försvarmakten (Inom HKV LEDS, PROD, INS, MUST)	Statens servicecenter
Försvarshögskolan	Statens veterinärmedicinska anstalt
Försvarets materielverk	Strålsäkerhetsmyndigheten
Försvarets radioanstalt	Svenskt näringsliv
Försäkringskassan	Sveriges geologiska undersökning
Havs- och vattenmyndigheten	Sveriges kommuner och regioner (SKR)
Kommerskollegium	Sveriges Radio
Kriminalvården	Sveriges Television
Kustbevakningen	Säkerhetspolisen
Lantmäteriet	Totalförsvarets forskningsinstitut
Livsmedelsverket	Trafikverket
Luffartsverket	Transportstyrelsen
Läkemedelsverket	Tullverket
Migrationsverket	Valmyndigheten
Myndigheten för digital förvaltning	Åklagarmyndigheten
Myndigheten för psykologiskt försvar	Samtliga länsstyrelser
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	
Naturvårdsverket	
Pensionsmyndigheten	
Polismyndigheten	
Post- och telestyrelsen	
Riksbanken	

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Rapport

Ett balanserat civilt försvar

Delredovisning 1 av regeringsuppdrag
(Ju2022/01209/SSK) med komplettering av
åtgärder inför budgetpropositionen 2023

Korrektur

Denna dokumentversion har redaktionellt korrigerats av MSB den 25:e maj 2022.

Jämfört med vad MSB redovisade den 10 maj 2022 innebär korrigeringarna nedan att det samlade äskandet för civilt försvar för 2023 ökar med 4 mnkr. För hela perioden 2023-2025 ökar äskandet med totalt 186 mnkr. Korrigeringarna sker främst på grund av differens mot bakomliggande tabellverk, vilket innebär att tidigare föreslagna åtgärder (med undantag för rymdområdet) kvarstår oförändrade.

Läsaren bör vidare observera att beloppen i personalschablonen inte är utnycklade på respektive myndighet: beloppen 70-140-210 mnkr behöver adderas utöver myndigheternas äskanden för konkreta åtgärder. Totalsumman för personalschablonen 420 mnkr är däremot sedan tidigare inräknat i det samlade äskandet. Slutligen vill MSB framhålla att det gjorts avrundningar till närmaste miljon, vilket ibland kan förklara vad som upplevs av läsaren som en differens.

Korrigeringar som påverkar äskandet

- En korrigerering för investeringsprogram för regionernas arbete med robust kollektivtrafik innebär att behoven för **Trafikverket** ökar med 30 mnkr 2024 och 50 mnkr 2025. Budgetår 2023 påverkas inte.
- En korrigerering inom informations- och cybersäkerhet innebär ökat äskande för **MSB** med 8 mnkr för budgetåret 2023, med 25 mnkr för 2024 och med 20 mnkr för 2025.
- En korrigerering i avsnittet Säkerhet inom rymdområdet, i kap 4.12 Ytterligare områden utanför sektorerna, innebär minskat äskande för **MSB** med 4 mnkr för budgetåret 2023, men ökning 28 mnkr för 2024 och 30 mnkr för 2025.

Korrigeringar som inte påverkar äskandet

- Lagt till avsnittet Fortifikation inom civilt försvar, inom kap. 4.12 Ytterligare områden utanför sektorerna, vilket visar äskandet för **Fortifikationsverket**.
- Korrigerat beloppen för **kommunerna** i bilagorna 5 och 7 så att de stämmer överens sinesemellan.
- Inkluderat kommunala investeringsprogrammen i summeringen för kommunerna i kapitel 3.6 Kommuners och regioners beredskap, samt specificerat beloppen under respektive myndighet i bilaga 7.
- Korrigerat bedömningen i brödtexten avseende **SGU** inom kapitel 3.3 Försörjningsberedskap, eftersom utredningsåtgärder inom oljelagring inte bör tas i den allmänna personalschablonen som MSB föreslår.
- Flyttat redovisning av **SMHI** från 4.10 Försörjning av grunddata till 4.2 Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.
- Korrigerat belopp avseende medel till ideella organisationer i kap. 3.7 Kommunikation och försvarsvilja.
- Lagt till åtgärdsrad avseende SGSI i tabellen kap. 3.2 Samverkan och ledning.
- Rättat tabellsummeringar på sid. 24, sid 29 samt sid. 34.

Förord

Denna rapport innehåller Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) första redovisning av regeringsuppdraget att föreslå åtgärder som kan stärka förmågan i det civila försvaret. Fokus ligger på kompletterande åtgärder inför budgetpropositionen för 2023 vilket avser budgetåren 2023-2025.

MSB bedömer att det civila försvaret är i behov av substantiella resurstillskott mot bakgrund av den försämrade säkerhetspolitiska utvecklingen. Vi ser varje dag krigets verkningar i Ukraina, hur det urskillningslösa våldet drabbar civila samtidigt som en befolkning reser sig och bjuder motstånd under stora umbäranden. Det går inte att utesluta att motsvarande kan hända i Sverige. Hotbilden innefattar även hybrida och komplexa hot redan i fredstid. En orolig tid och omvärld ställer krav på att totalförsvaret har en sådan styrka, sammansättning, uthållighet, flexibilitet, skyddsnivå och beredskap att det fungerar krigsavhållande.

Det sker nu en kraftig förstärkning av det svenska militära försvaret. Att stärka förmågan inom det civila försvaret är därför viktigt för att säkerställa att förmågeutvecklingen inom totalförsvaret är i balans. Vi behöver nu gå från utredningar till konkret verkstad.

De största satsningarna som MSB föreslår är inom kommuners och regioners beredskap, inom säkerhetsskydd samt för en grundläggande robusthet i organisation, infrastruktur och anläggningar. Näringslivets roll är avgörande inom totalförsvaret. Varor och tjänster är kritiska för att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter och behöver säkerställas inför krig och krigsfara, vilket innebär att en stärkt försörjningsberedskap är en central åtgärd. MSB föreslår en aktivering av civilplikten i alla dess delar. Förmågan till samverkan och ledning, kommunikation och skydd av befolkningen är exempel på områden som också stärks för att öka den samlade operativa förmågan. Generellt kommer föreslagna satsningar inom det civila försvaret dessutom ge en förmågehöjande effekt inför fredstida kriser inom ramen för civil beredskap.

För 2023 äskar MSB därför medel till åtgärdsförslag hos en stor mängd civila aktörer. Det totala ekonomiska tillskottet föreslås till 6,2 miljarder kronor år 2023, och bedöms behöva uppgå till 8,9 miljarder kronor 2024 respektive 10,1 miljarder kronor 2025. Detta innebär en resursförstärkning utöver redan beslutade ekonomiska medel för försvarsbeslutsperioden 2021-2025. MSB presenterar genomgående åtgärdsförslagen i tre prioriteringskategorier. För 2023 uppgår prio-1-kategorin till 5,2 miljarder kronor. Sammantaget är det ackumulerade förslaget till medelsförstärkning 25 miljarder kronor för perioden 2023-2025 i tillägg till redan beslutade medel.¹

---

¹ Denna redovisning har inte tagit hänsyn till de medelsförstärkingar som lagts fram av regeringen för 2022.

Redovisningen bygger på underlag från ett sjuttiootal myndigheter som har ombetts lämna in förslag till åtgärder för att stärka det civila försvarets förmåga, utifrån myndigheternas analyser av sårbarheter och brister och mot bakgrund av det nya säkerhetspolitiska läget. MSB har i sin tur värderat åtgärdsförslagen bland annat utifrån de samlade systemanalyser som regelbundet görs, nu senast den samlade bedömningen av förmågan inom civilt försvar som redovisades till regeringen den 22 februari 2022.

För att endast presentera förslag som är realistiska på en samlad nivå har MSB föreslagit avsevärt lägre personella förstärkningar än vad myndigheterna har inkommit med i sina underlag för respektive verksamhet. MSB har gjort bedömningen att det inte är möjligt att på kort tid uppnå en sådan stark personell tillväxt då det fortsatt inför 2023 råder brist på personal med totalförsvarskompetens för uppgifter inom planering, analys och utredning. MSB:s lösning är att utgå från en personalschablon om två årsarbetskrafter för beredskapsmyndigheter. Däremot ställer vi oss generellt bakom förslagen på förstärkning av specialistkompetenser samt huvuddelen av investeringar i materiel och anläggningar. MSB:s prioritering ligger också i linje med den tyngdpunkt vi föreslår på konkreta investeringar i robusthet och kontinuitet.

Med detta uppdrag axlar MSB rollen att göra avvägningar och föreslå resursbehov för det civila försvaret som helhet – en uppgift som vi gärna tar oss an även fortsättningsvis inom den sammanhängande planeringsprocess för civil beredskap och totalförsvar som är under utveckling. Jag vill rikta ett varmt tack till alla ni som bidragit till att underlaget kunde tas fram under korta tidsförhållanden. Nu är det upp till oss alla att gemensamt göra det viktiga arbete som krävs för att stärka vår beredskap!

Stockholm, 10 maj 2022

Charlotte Petri Gornitzka
Generaldirektör

Innehåll

FÖRORD	5
OM UPPDRAGET OCH REDOVISNINGEN	9
Avgränsningar	10
Metod och underlag	10
Hemställan om underlag.....	10
Analys och prioriteringsgrunder	11
Samråd med Försvarmakten	12
Känslighet och risker.....	12
Läsanvisning.....	12
1. EKONOMI INOM CIVILT FÖRSVAR	13
1.1. Kompletterande beredskapsåtgärder kontra grundläggande samhällsinvesteringar	13
1.2. Redan beslutade medel för civilt försvar	14
1.3. Utvecklingen av finansieringen framåt	14
2. BEHOV AV REGERINGSBESLUT	20
3. TVÄRSEKTORIELLA ÅTGÄRDSOMRÅDEN	21
3.1. Grundläggande organisationsberedskap och kontinuitet	21
Åtgärder för ökad robusthet och kontinuitet	22
Personal för beredskapsuppgifter	22
3.2. Samverkan och ledning.....	25
3.3. Försörjningsberedskap	27
Försörjningsanalyser och företagsplanläggning	27
Åtgärder för stärkt försörjningsberedskap	28
Utrikeshandel	29
3.4. Kunskaps- och kompetensutveckling	30
Utbildning och övning	30
Forskning, innovation och teknikutveckling m.m.	30
3.5. Personalförsörjning inkl. frivilliga och civilplikt.....	33
Direktinskrivning för civilplikt	33
Grundutbildning med civilplikt	33
Frivilliga försvarsorganisationer	34
3.6. Kommuners och regioners beredskap	35
Kommuner	35
Regioner	35
Investeringsprogram för kommunal beredskap.....	37
3.7. Kommunikation och försvarsvilja	39
3.8. Informations- och cybersäkerhet	41
3.9. Säkerhetsskydd	42
3.10. Farliga ämnen (CBRNE)	43

4. SEKTORSVIS REDOVISNING	44
4.1. Regionalt geografiskt områdesansvar (länsstyrelser)	44
4.2. Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen	46
Skydd av civilbefolkningen	46
Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB)	48
4.3. Energiförsörjning	50
4.4. Finansiella tjänster	52
4.5. Ekonomisk säkerhet	54
4.6. Hälsa, vård och omsorg	56
4.7. Ordning och säkerhet	58
4.8. Livsmedelsförsörjning och dricksvatten	60
4.9. Transporter	62
4.10. Försörjning av grunddata	64
4.11. Elektroniska kommunikationer och post	66
4.12. Ytterligare områden utanför sektorerna	67
Säkerhet inom rymdområdet	67
Skola och förskola	68
Migration	68
Domstolsväsendet	69
Fortifikation inom civilt försvar	69
BILAGOR	71
Bilaga 1 – (sekretess enligt OSL 15 kap. 2 §.)	71
Bilaga 2 – Försvarsmaktens samråd	71
Bilaga 3 – Hemställan till myndigheterna	71
Bilaga 4 – Tabell enligt utgiftstyp	71
Bilaga 5 – Tabell enligt aktörstyp	71
Bilaga 6 – Tabell enligt prioritet	71
Bilaga 7 - Tabell enligt utgiftsområden	72

Om uppdraget och redovisningen

Regeringen gav den 31 mars 2022 i uppdrag² till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) redovisa förslag på åtgärder som kan vidtas för att stärka det civila försvaret i budgetpropositionen för 2023. Vad avser uppdragets första del ska åtgärderna redovisas i prioritetsordning och redovisningen ska innehålla bedömningar av kostnader samt tidsåtgång för genomförandet av respektive åtgärd. Denna första del av uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 10 maj 2022.

Regeringen gav samtidigt MSB i uppdrag att, utifrån målet för det civila försvaret, ta fram ett underlag rörande det civila försvaret på längre sikt, det vill säga för 2024 och framåt som ett underlag till försvarsberedningen. Denna andra del av uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 1 november 2022.

Tidsmässigt överlappar uppdragets båda delar varandra. I denna redovisning lägger MSB fokus på 2023 men lämnar även åtgärdsförslag för 2024 och 2025. Dels för att budgetpropositionen har ett treårigt tidsperspektiv, dels för att åtgärder ofta är fleråriga och genererar kostnader över tid vilket kräver långsiktig finansiering. MSB kommer i redovisningen den 1 november 2022 att tillsammans med myndigheterna fortsatt kvalitetssäkra och komplettera de åtgärdsförslag som nu redovisas för 2024 och 2025.

Enligt lag (1992:1403) *om totalförsvaret och höjd beredskap* är totalförsvaret i fred den verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då ska bedrivas. Totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). Med civilt försvar avses därmed MSB i denna redovisning den civila verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig.

I december 2020 beslutade riksdagen ett nytt mål för det civila försvaret, som bland annat säger att det civila försvaret ska ha förmåga att skydda civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna, upprätthålla en nödvändig försörjning och stödja det militära försvarets förmåga att möta ett väpnat angrepp. Det civila försvaret ska även bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred. Därmed kan de åtgärder som föreslås i denna redovisning även bidra till den fredstida krisberedskapen. Redovisningen avser emellertid inte sådana åtgärder som uteslutande syftar till att förebygga och hantera svåra påfrestningar i fred.

---

² Ju2022/01209/SSK

Avgränsningar

MSB konstaterar att det pågår ett stort antal utredningar, regeringsuppdrag och annat utvecklingsarbete syftande till att stärka det civila försvaret, vilka kommer att medföra nya uppgifter och därmed behov av tillkommande finansiering. MSB har inte i denna redovisning omhändertagit tillkommande kostnader som följer av sådant som regeringen har eller förväntas besluta om. MSB har därför inte inkluderat finansiering för att täcka de behov som följer av implementeringen av en ny struktur för civilt försvar, där förslag och finansiering redan framgår av betänkandet *Struktur för ökad motståndskraft* (SOU 2021:25).

MSB har i denna redovisning inte heller bedömt konsekvenser av en eventuell svensk eller finsk ansökan om medlemskap i Nato. MSB återkommer i redovisningen den 1 november 2022 med en initial analys av konsekvenser i det fall att en sådan ansökan beslutats.

Inom det civila försvaret ingår myndigheter och andra samhällsaktörer, som av olika skäl finns utanför de strukturer inom vilka det huvudsakliga planeringsarbetet genomförs, men som ändå är viktiga ur ett totalförsvarsperspektiv. Detta gäller myndigheter som inte är bevakningsansvariga, eller som inte föreslagits bli beredskapsansvariga i den nya strukturen, exempelvis myndigheter inom kulturområdet som enligt lag omfattas av planering för undanförelse och förstöring³. Sådana verksamheter är viktiga för skyddet av vårt kulturarv och nationalskatter, vilket har betydelse särskilt för försvarsviljan i krig som samlande symboler och knyter an till demokratiska värden. Ytterligare exempel är trossamfunden som har en roll i beredskapssystemet.⁴ Dessa aktörer har inte inkluderats i denna redovisning.

Metod och underlag

Hemställan om underlag

Enligt regeringens uppdrag skulle de myndigheter och aktörer som särskilt berörs av MSB:s förslag bistå MSB i genomförandet av uppdraget. MSB valde därför att hemställa om underlag från ett sjuttiofem myndigheter (se bilaga 3). Myndigheterna valdes ut för att de tillhör någon av de tre kategorierna; nuvarande bevakningsansvariga myndigheter enligt förordning⁵, i utredning⁶ föreslagna beredskapsmyndigheter samt de myndigheter som utöver dessa redovisar sin risk- och sårbarhetsanalys till MSB och regeringen (undantaget myndigheter under Försvarsdepartementet). Därmed erbjöds de aktuella myndigheterna en möjlighet

³ Lag (1992:1402) om undanförelse och förstöring, Det avser enligt Förordning (1993:243) om undanförelse och förstöring följande myndigheter: Statens försvarshistoriska museer, Riksarkivet, Kungl. biblioteket, Riksantikvarieämbetet, Statens historiska museer, Nationalmuseum, Moderna museet, Statens musikverk, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Statens maritima och transporthistoriska museer och Statens centrum för arkitektur och design.

⁴ Exempelvis har Svenska kyrkan uppgiften att planera för begravning och annan brådskande hantering av ett stort antal avlidna.

⁵ Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap

⁶ Utredningen om civilt försvar (Ju 2018:05)

att utifrån sedan tidigare identifierade brister föreslå åtgärder för att stärka förmågan inom det civila försvaret.

MSB fick in underlag från 71 myndigheter genom hemställan. Utöver detta har Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), Sveriges kommuner och regioner (SKR), Sveriges Television (SVT) och Sveriges Radio (SR) inkommit med underlag. I underlagen fanns över 700 förslag till åtgärder motsvarande en total kostnad på över 30 miljarder ackumulerat för åren 2023-2025.

Analys och prioriteringsgrunder

MSB har analyserat myndigheternas underlag och lämnar förslag på prioriteringar, bland annat mot bakgrund av bedömningen av den samlade förmågan i det civila försvaret som lämnades till regeringen den 22 februari 2022.⁷ Andra underlag för MSB:s analys har varit rapporten *Handlingskraft*⁸ som tar sin utgångspunkt i politisk inriktning⁹ samt *Nationell risk- och förmågebedömning 2021*¹⁰. I arbetet med att prioritera bland de förslag till åtgärder som kommit in, har MSB också särskilt tagit hänsyn till åtgärdens effekt samt i vilken tidsmässig sekvens åtgärderna bör genomföras. Det senare innebär att en åtgärd som är en förutsättning för andra åtgärder, kan ha prioriterats högt trots att dess direkta effekt inte bedömts vara betydande. Ur det perspektivet har åtgärder vid nya beredskapsmyndigheter kommit att prioriteras högt, då det är viktigt att dessa kommer igång med utvecklingsarbetet.

På övergripande nivå har konkreta åtgärder fått företräde framför förslag om ytterligare utredning, analys, studier m.m. MSB har prioriterat medel till investeringar och anskaffning högre än medel för rekrytering av ytterligare personal. Undantaget är personalkategorier som är specialister där MSB inte har något annat underlag för bedömning än vad som redovisats till MSB. Medel för anställningar har redan tillförts det civila försvaret på myndighetsnivå och det kan finnas svårigheter för det civila försvaret att växa kraftfullt på kort tid. MSB har utifrån behoven och de tidigare låga ersättningsnivåerna för kommuner och regioner valt att prioritera dessa särskilt.

Kostnader för vissa åtgärder är skalbara, vilket innebär att de kan anpassas i sin ambition utifrån hur mycket medel som avdelas till åtgärden. Dessa åtgärder har i tabeller försetts med en asterisk. Vidare har huvuddelen av de förslag som inkommit uppdelat mellan tidigareläggning och nya åtgärder lagts samman till en helhet inför 2023. Skälet till detta är att tidigareläggningarna var få till antalet och vissa fall svåra att särskilja från nya åtgärder. Vissa åtgärder kan därför i något fall ha redovisats tidigare av en myndighet till regeringen, exempelvis i ordinarie budgetunderlag.

---

⁷ MSB (2022). *Samlad bedömning av förmågan inom det civila försvaret*. Dnr. MSB2021-13598-2.

⁸ MSB, Försvarmakten (2021) *Handlingskraft – Handlingsplan för att utveckla och främja en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025*. Dnr. MSB2021-16261-3, FM2021-17683:2

⁹ Regeringen (2020). *Totalförsvaret 2021-2025*, Prop. 2020/21:30.

¹⁰ MSB (2021). *Nationell risk- och förmågebedömning (NRFB) 2021*. Dnr. MSB2020-00988-28

Samråd med Försvarsmakten

MSB har samverkat med Försvarsmakten kring det civila försvarets bidrag till det militära försvarets förmåga. Försvarsmakten har redogjort för sina prioriterade områden avseende behovet av stöd från det civila försvaret. Dessa områden har där det har varit möjligt därefter inarbetats av MSB i de åtgärdsförslag som lämnas i föreliggande redovisning. De samlade åtgärdsförslagen har endast två övergripande skärningar, vilket innebär att det inte på ett tydligt sätt går att utläsa åtgärdsförslagens bäring på respektive delmål för det civila försvaret. I beredningen av den andra delen av regeringsuppdraget, med redovisning den 1 november 2022, fortsätter MSB och Försvarsmakten att utveckla metoder för att säkra det civila försvarets förmåga att stödja det militära försvarets förmåga att möta ett väpnat angrepp (delmål 4). I bilaga 2 redovisas Försvarsmaktens samråd i enlighet med regeringsuppdraget.

Känslighet och risker

MSB bedömer att osäkerheten är relativt stor i gjorda bedömningar. Skälet är den korta tiden för framtagande av underlag vilket inte har möjliggjort en konsekvent återkoppling till och förankring med alla myndigheter som har bidragit med underlag. Dessutom har metodutveckling inom en för MSB ny typ av uppgift behövt ske parallellt med framtagandet. Ytterligare skäl är att den föreslagna minskningen av personalbehov utifrån myndigheternas underlag inte har konsekvensanalyserats fullt ut, exempelvis realiserbarhet av enskilda materiella och infrastrukturella investeringar ifall inte äskad personal beviljas. MSB bedömer dock att genomförande är möjligt på övergripande nivå.

Riskerna kan troligen minskas ifall personalkostnader säkerställs, understöd ges till en sammanhängande totalförsvarsplanering samt en generell styrning tillämpas där myndigheterna ges mandat att utifrån ett takbelopp flexibelt planera in verksamhet över tid utifrån behov.

Läsanvisning

I kapitel 1 beskriver MSB några förutsättningar för ekonomisk styrning av det civila försvaret, och summerar redovisningen ekonomiskt. MSB summerar i kapitel 2 behovet av regeringsbeslut som nyligen framförts eller som behövs för genomförande av åtgärderna. Därefter följer rapportens två huvudkapitel där åtgärdsförslag redovisas. Det ena innehåller tvärsektoriella områden och det andra sektorsvisa åtgärdsområden. Även om det finns en del överlapp mellan dem har MSB valt att redovisa båda dessa skärningar för att läsaren ska få en samlad bild ur några relevanta tematiska perspektiv. Därtill finns ett antal bilagor som redovisar åtgärdsförslagen i olika skärningar. I alla sammanfattande ekonomiska tabeller (bilagorna) återfinns redovisning på ett sätt som inte innebär dubblering.

1. Ekonomi inom civilt försvar

Detta kapitel introducerar ett antal frågeställningar som på olika sätt berör den ekonomiska styrningen av civilt försvar. Det civila försvaret är komplext och omfattar hela samhället. Därför finns det flera styrningsrelaterade utmaningar att reflektera kring och ett behov från regeringens sida att ta ett samlat grepp. I kapitlet redovisas även MSB:s förslag på övergripande nivå i ekonomiska termer.

1.1. Kompletterande beredskapsåtgärder kontra grundläggande samhällsinvesteringar

Utvecklingen av det civila försvaret och den övergripande utvecklingen av samhällets civila beredskap är ett åtagande för hela samhället. De åtgärder som föreslås i denna redovisning avser kompletterande beredskapsåtgärder som vidtas i syfte att förbereda samhället för höjd beredskap och krig. Dessa åtgärder är emellertid inte tillräckliga för att stärka den grundläggande robustheten i viktiga samhällsfunktioner, utan detta måste ske som en integrerad del inom ordinarie verksamheter.

Ett exempel på detta är att arbetet inom den nationella livsmedelsstrategin är fundamentalt för att stärka robustheten i den inhemska livsmedelsförsörjningen. De åtgärder som föreslås i denna redovisning för att stärka livsmedelsberedskapen syftar till att skapa handlingsfrihet vid det fall robustheten i vardagen inte är tillräcklig. På motsvarande sätt är de åtgärder som föreslås för att stärka beredskapen inom hälso- och sjukvårdens område sådana som syftar till att skapa handlingsutrymme för att kunna hantera en situation där hälso- och sjukvårdens grundläggande robusthet inte räcker till eller för att hantera de särskilda problem som uppstår vid höjd beredskap och ytterst krig.

MSB vill betona att varje myndighet i sin verksamhet ska beakta totalförsvarets krav. Det innebär att även de verksamheter som inte finansieras inom ramen för de medel som avsätts för kompletterande beredskapsåtgärder bör ta hänsyn till beredskapskrav. Ett begrepp som används i sammanhanget är beredskapshänsyn i samhällsplanering (BIS) som främst fokuserar på plan- och byggprocesser men som även kan utsträckas till andra samhällsinvesteringar och åtgärder. Det är utmanande att bedöma den samlade investeringsnivån och beräkna sådana dolda kostnader för grundläggande samhällsinvesteringar och därigenom få en samlad bild av de satsningar som sammantaget stärker Sveriges civila beredskap. Det är dock inte omöjligt att beräkna och det finns exempel från hur andra tvärgående perspektiv, som till exempel miljöhänsyn och kulturarv, har beräknats.

1.2. Redan beslutade medel för civilt försvar

I den förra försvarsbeslutsperioden tillfördes 429 miljoner kronor årligen från och med 2018, varav största delen riktades till området organisation och ledning. I det senaste försvarsbeslutet för perioden 2021-2025 utökades det årliga beloppet för civilt försvar successivt upp till 4 200 miljoner kronor för 2025. Medel fördelades sektorsvis (så kallade viktiga samhällsfunktioner) men även utifrån rubrikerna; organisation och ledning, psykologiskt försvar, befolkningsskydd, personal, näringsliv, forskning och utveckling samt säkerhetsskydd. Hur medel har fördelats till berörda myndigheter utifrån denna indelningsgrund skiljer sig åt mellan olika utgiftsområden.

Genom den vårändringsbudget för 2022 som regeringen nyligen lämnade till riksdagen föreslås ytterligare 800 miljoner kronor till det civila försvaret. Dessa medel presenterades utifrån rubrikerna; Stärkt civilt försvar i kommuner, regioner och statliga myndigheter, stärkt infrastrukturell beredskap samt befolkningsskydd, hemberedskap och cybersäkerhet.

Övriga direkta medel för krisberedskap och civilt försvar tillkommer genom anslag 2:4 med 1 200 miljoner kronor årligen till myndigheter, länsstyrelser, kommuner, regioner, lärosäten och frivilliga försvarsorganisationer.¹¹

1.3. Utvecklingen av finansieringen framåt

Nuvarande tillväxttakt inom civilt försvar beslutades 2020, baserat på underlag från Försvarsberedningens rapport *Motståndskraft* från 2017 samt de underlag som myndigheterna lämnade till regeringen inför beslutet. Sammantaget skedde detta i en annan säkerhetspolitisk miljö än dagens. MSB föreslår därför i denna redovisning en gradvis utökning av de medel som avsätts för det civila försvaret. Den föreslagna ökningen i denna redovisning är substantiell, men nivån sticker inte ut i relation till de äskanden som berörda myndigheter inkom med inför det förra försvarsbeslutet. MSB kan konstatera att det finns stora och breda utvecklingsbehov som kräver finansiering. Hänsyn har dock samtidigt tagits till vilken tillväxt som är realistisk där framförallt omfattande personella förstärkningar på kort tid kommer att vara svåra att realisera.

Myndigheters arbete har hittills präglats av informations- och kunskapsuppbyggnad genom bland annat utredningsarbete, vilket framförallt har genererat personalkostnader. Vissa myndigheter, till exempel inom sektorerna transport samt elektroniska kommunikationer och post, är inne i en mer konkret uppbyggnadsfas med beslut om investeringar och i vissa fall övergång till en långsiktig förvaltning av den förmåga som byggts upp. Den samlade bilden är att fler myndigheter behöver komma vidare från tyngdpunkt på analys och utredning till investering. Detta synsätt präglar MSB:s åtgärdsförslag i denna redovisning.

Utöver behovet att möta de utvecklingsbehov som finns inom civilt försvar finns ett behov att matcha den tillväxt som sker på militär sida. Även Försvarsmakten ser behov av att accelerera tillväxttakten inom det civila försvaret, både för att

---

¹¹ Avser anslagspost 5 *Krisberedskap och totalförsvar*

tillgodose militära behov och för en god beredskap i samhället i stort. Det senare är också avgörande för att kunna upprätthålla en god försvarsvilja.

I takt med att det militära försvaret växer ökar kraven på det civila försvaret. Sammantaget finns ett behov av att kontinuerligt anpassa resurser för det civila försvaret utifrån nuvarande förmåga och hotbild. Det saknas en uttalad politisk målsättning för hur stor del av BNP som ska avsättas för det civila försvaret. Som jämförelse kan nämnas att 1992 uppgick det civila försvaret till 0,1% av BNP.¹² Det går även att överväga om en fast andel per ”militär krona” bör gå till civilt försvar. Samtidigt finns utmaningar med att styra verksamheter mot ett svängande BNP-mått.

Det finns många osäkra ingångsvärden och dagens situation är inte helt jämförbar med gårdagens. Det kan konstateras att omvärldsläget på 1990- och tidiga 2000-talet innebar en period av förvaltning och slutligen avveckling inom det civila försvaret. Senast det civila försvaret expanderade för att matcha hotbilden var under kalla kriget, samt perioden under slutet av mellankrigstiden då Sverige rustade mot en allt sämre säkerhetspolitisk situation i Europa. På grund av hotbilden och förmågenivåerna finns det nu ett stort återtagandebestånd på beredskapsområdet, både materiellt och personellt, vilket kräver stora statliga satsningar. En sådan investeringsskuld innebär rimligen en ”puckel” som behöver överkommas innan en vidmakthållandenivå kan uppnås.

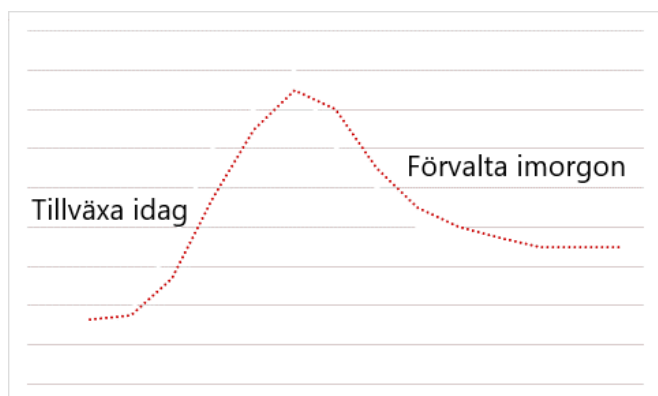

Bild 1. Principskiss över "investeringspuckeln" inom civilt försvar.

Att jämföra dagens situation med hur det sett ut tidigare kan samtidigt vara missvisande då det idag finns andra förutsättningar. Samhället har utvecklats, med ökad komplexitet som följd, vilket ger utmaningar vad gäller grundläggande robusthet. Strukturer som förr fanns inom ramen för totalförsvaret, som exempelvis statligt ägda bolag och verk gjorde den ekonomiska styrningen delvis enklare innan avregleringarna. Nu behöver andra lösningar för samverkan mellan privata och offentliga aktörer identifieras. Det senare ger följdskostnader som idag är svåra att överblicka och beräkna. Flera utredningar överväger finansieringsprinciper för det offentliga i relation till näringslivet.

¹² *Finansieringsprinciper för civil beredskap*, FOA Rapport A 10044-1.3 Maj 1993, s. 10. Medel för det civila försvaret uppgick till cirka 2 837 miljoner kronor jämfört med BNP år 1992 som motsvarade 2 770 900 miljoner kronor enligt www.ekonomifakta.se.

Sammantaget är antalet inblandade samhällsaktörer och utgiftsområden många och det finns behov att fastställa principer för hur till exempel fördelningen av kostnader mellan staten och näringslivet respektive staten och kommuner ska ske. Det finns också behov av att ensa hur medel fördelas till myndigheter i olika utgiftsområden, eventuellt genom en samlad civil ram. En sådan civil ram skulle kunna tas fram genom att myndigheterna sammanhållet av MSB ges i uppdrag att bedöma konsekvenserna med utgångspunkt i några alternativa ekonomiska nivåer anvisade av regeringen.

I figuren (1) nedan sätter MSB in de åtgärdsförslag som lämnas i denna redovisning i ett bredare sammanhang. Figuren åskådliggör det militära försvarets prognosticerade utveckling med utgångspunkt i de beräkningar som Försvarsmakten har lämnat utifrån den politiska ambitionen att satsa 2% av BNP på det militära försvaret¹³. Försvarsmakten beräknar att målet att stärka försvarsförmågan genom en sådan anslagsökning kan nås år 2028.

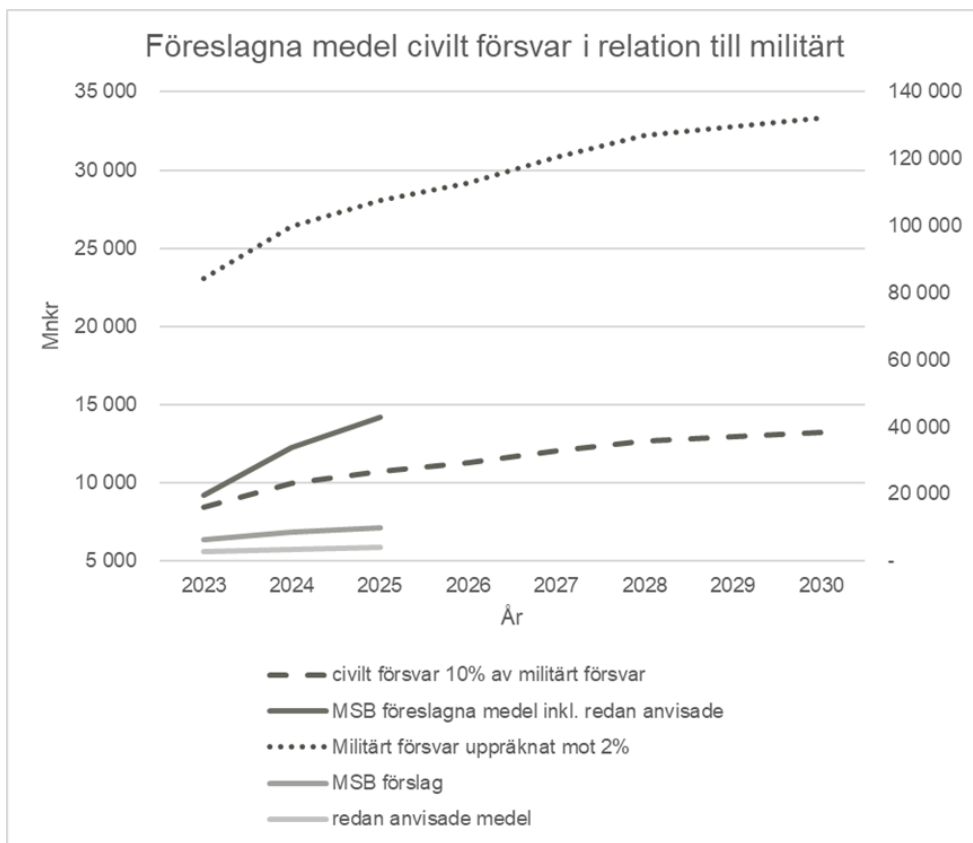
Figuren åskådliggör också en utveckling av det civila försvaret som motsvarar 10% av de satsningar som görs på militär sida. Det senare är en beräkning som MSB har gjort för att få en referensram till den ekonomiska satsning som myndigheten föreslår i denna redovisning. Däremot har MSB inte inkluderat de medel som aviserades i vårändringsbudgeten eftersom dessa medel har presenterats som en temporär satsning för 2022. MSB utgår dock från att regeringen kommer att säkerställa finansiering för förslaget att inrätta nya sektorer och civilområden, men illustrerar inte detta i figuren.

Det finns flera argument som talar för att civilt försvar bör ha kapacitet att omsätta medel i en högre procentuell tillväxttakt de kommande åren jämfört med det militära försvaret. Dels har den civila personalstrukturen generellt en mer diversifierad sammansättning än den militära strukturen med dess långa ledtider för organisk tillväxt särskilt på högre ledningsnivåer (officer och specialistofficer). Det talar för att civil personal lättare bör kunna skjutas till från andra verksamhetsområden, med undantag för vissa specialistkompetenser. Vidare är anskaffning av civil materiel och anläggningar i många fall grundad i en bredare produkttillgång än försvarsindustrin, som i stora delar av världen nu går på högvarv och ligger på eller nära kapacitetstak. Det som å andra sidan talar emot en snabb rustning inom civilt försvar är mognadsnivån i gemensamma planeringsstrukturer, som enligt MSB fortsatt behöver utvecklas. Trots detta finns många exempel från pandemin att civila aktörer kunnat kraftsamla när behoven är stora, inriktningen tydlig och ekonomiska resurserna tillgängliga.

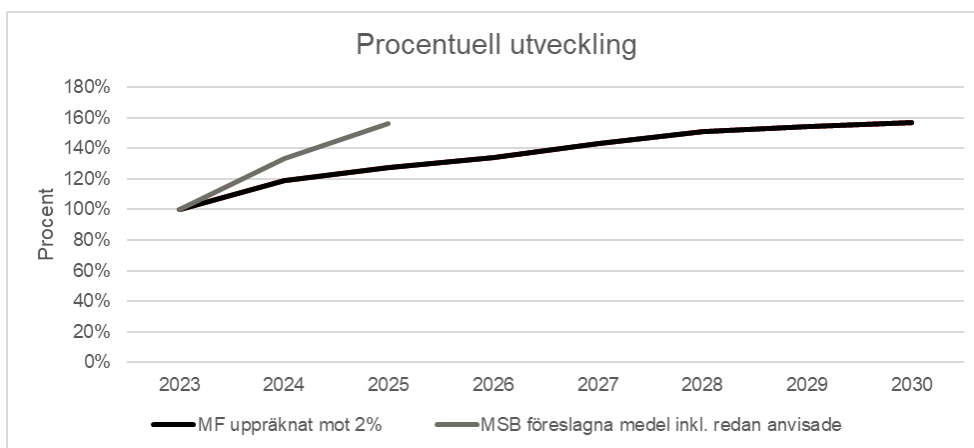
¹³ Uppdrag att föreslå anslagsökningar för det militära försvaret, FM2021-19703:18

Figur 1. (Miljoner kronor, prisläge 2022). Föreslagna och beslutade medel i miljoner kronor för civilt försvar i relation till det militära försvaret. Observera civila belopp i den vänstra och det militära försvaret i den högra axelns skala. Källan till belopp för militärt försvar är Försvarmaktens underlag 8 april 2022 för bedömd möjlig anslagsutveckling mot 2% av BNP.

I figuren (2) nedan visas samma utveckling men i procent, där det framgår att förslaget för det civila försvaret har en brantare ökning jämfört med det militära.

Figur 2. Föreslagna och beslutade medel i procent för civilt försvar i relation till beräknade medel för militärt försvar.

I figuren (3) nedan redovisas tidigare beslutade medel och kostnaderna för MSB:s åtgärdsförslag uppdelat per sektor respektive sektorsövergripande områden. MSB har valt att utgå från den indelningsgrund som regeringen använde vid fördelning av medel i det senaste försvarsbeslutet¹⁴. Denna är inte helt identisk, men ändå tillräckligt kompatibel, med den indelningsgrund som MSB använder i denna redovisning.

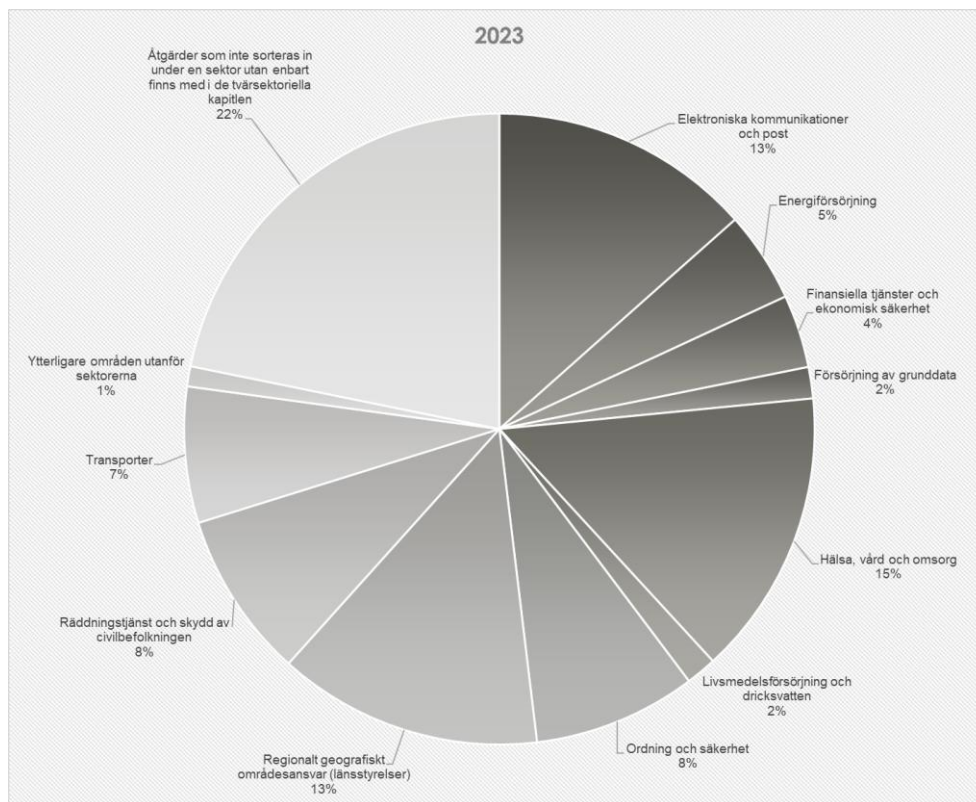
Figuren visar att MSB föreslår en relativt bred satsning – i linje med de breda utvecklingsbehov som MSB har identifierat i myndighetens systemanalyser. Det finns samtidigt en relativt stor variation mellan olika sektorer och områden. En viktig förklaring till skillnaderna är att vissa områden såsom till exempel hälso- och sjukvård samt befolkningsskydd innehåller en substantiell del av de satsningar som föreslås för kommuner och regioner. En annan principiell skillnad är den mellan områden där det finns specifika uppgifter som måste kunna lösas under höjd beredskap såsom vissa särskilda räddningstjänstuppgifter eller uppgifter inom vården att hantera masskadeutfall, och områden där det kanske snarare handlar om att ta beredskapshänsyn i den planering som ändå görs såsom inom transportområdet.

Figur 3. Föreslagna och beslutade medel fördelade per sektor/område. Hela perioden 2023-2025.

¹⁴ Områdena säkerhetsskydd samt cybersäkerhet har här fördelats ut på respektive sektor.

Figuren (4) nedan visar andelar av föreslagna medel 2023 enligt den sektorsvisa indelningen som återfinns i denna redovisning. För den andel som avser åtgärder inom de tvärsektoriella kapitlen är en stor del till MSB för vidareförmedling eller centrala stöd till andra aktörer, exempelvis kommuner eller beredskapsmyndigheter.

Figur 4. Föreslagna medel för budgetåret 2023 fördelade per sektor enligt indelning i denna redovisning.

2. Behov av regeringsbeslut

I detta kapitel redovisar MSB ett urval av de regeringsbeslut som myndigheten bedömer bör fattas i närtid för att höja förmågan inom civilt försvar. Flera av besluten saknar direkt budgetpåverkan, men är viktiga för att genomföra planering eller vidta åtgärder. I övrigt hänvisas till tidigare inlämnade förslag och underlag från myndigheterna.

- Regeringen bör besluta om en aktivering av civilplikten i alla dess delar, inom ramen för Lag (1994:1809) *om totalförsvarsplikt*. (Se kapitel 3.5. Personalförsörjning inkl. frivilliga och civilplikt).
- Regeringen bör ge en myndighet i uppdrag hålla samman en analys av vilka myndigheters uppgifter som inte ska fullföljas eller som kan övertas av en annan myndighet, utifrån lag (1988:97) *om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig och krigsfara m.m.*¹⁵ (Se kapitel 3.1. Grundläggande organisationsberedskap och kontinuitet).
- Regeringen bör ge ett uppdrag till en eller flera myndigheter att ansvara för planering och förberedelser för en ransoneringsituation i enlighet med *Ransoneringslag* (1978:268). Sådan planering bedrivs inte idag. (Se kapitel 3.3. Försörjningsberedskap).
- Regeringen bör ge uppdrag till MSB eller tillägg i myndighetens instruktion avseende ett nationellt "Security operations centre", SOC. (Se kapitel 3.8. Informations- och cybersäkerhet).

---

¹⁵ Lagen (1988:97) *om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig och krigsfara m.m.*

3. Tvärsektoriella åtgärdsområden

I detta kapitel redovisas åtgärdsförslag med en tematisk skärning utifrån verksamheter som har en tvärsektoriell karaktär inom det civila försvaret. Observera att åtgärdsområdena delvis överlappar åtgärder inom sektorerna och för länsstyrelserna. Totalsummeringar sker i tabeller i bilagorna 4-7.

3.1. Grundläggande organisationsberedskap och kontinuitet

MSB:s förslag på åtgärder för grundläggande organisationsberedskap och kontinuitet summeras till 552 miljoner kronor för budgetåret 2023. Åtgärderna handlar om personal för beredskapsuppgifter och åtgärder för ökad robusthet och kontinuitet såsom reservkraft, lagerhållning av kritiska varor samt lokaler och tekniska system med den robusthet och sekretess som krävs för höjd beredskap.

För att kunna säkerställa viktiga samhällsfunktioner under höjd beredskap måste myndigheterna i fredstid ha personal för att driva planering, genomföra utredningar och annat förberedande arbete. De måste genomföra risk- och sårbarhetsanalyser för sina områden, därigenom identifiera de viktiga samhällsfunktioner som de ansvarar för, samt genomföra kontinuitetshantering för dessa. Detta innefattar bland annat att identifiera vilka beroenden som finns, att säkerställa redundans och att göra en prioritering i de fall viss samhällsviktig verksamhet inte kan upprätthållas.

Under den period som denna redovisning omfattar bör ett arbete påbörjas syftande till att identifiera sådan verksamhet som är av särskild betydelse för totalförsvaret och att definiera förmåge- och försörjningskrav för dessa verksamheter. Sådan identifiering är central för att kunna planera för höjd beredskap och ytterst krig.

MSB ser därutöver ett fortsatt behov inom framtidsanalys. Berörda aktörer behöver arbeta med detta som en integrerad del i den planeringsprocess som MSB utvecklar tillsammans med andra myndigheter. MSB har idag inte uppgift eller mandat att driva en studieprocess för framtidsanalys och långsiktig förmågeutveckling för civil beredskap. Övriga berörda myndigheter måste också ges förutsättningar att delta i sådant arbete.

En annan del i den grundläggande organisatoriska beredskap som måste finnas är förberedelser för krigsorganisering. Myndigheter ska upprätta och bemanna en krigsorganisation för det arbete som ska bedrivas under höjd beredskap och säkerställa att planer och rutiner för denna övas. Dessa frågor måste integreras med ordinarie styrning och verksamhetsplanering och inte ses som något som ligger utanför kärnverksamheten. I takt med att arbetet med att stärka det civila

försvaret fortskrider, kommer myndigheterna att behöva lägga en avsevärt större del av sin tid och personal på detta. Det krävs också att myndigheterna kan omsätta sina planer och rutiner skarpt under höjd beredskap avseende samverkan och ledning. Förutom utbildning och övning för totalförsvarets krav, bygger förmågan till samverkan och ledning framför allt på fredstida hantering av händelser där samarbetsformer, ledningsstrukturer och beslutsunderlag i operativ hantering prövas och utvecklas.

Åtgärder för ökad robusthet och kontinuitet

MSB bedömer att myndigheter och andra aktörer inom det civila försvaret måste kartlägga och analysera vilka varor och tjänster de är beroende av för att kunna upprätthålla den samhällsviktiga verksamhet de ansvarar för. Vidare måste resurser avsättas för att myndigheter ska kunna säkerställa tillgång till sådana varor och tjänster, exempelvis reservkraft, lagerhållning av kritiska produkter och så vidare.

För att berörda aktörer ska kunna verka under höjd beredskap krävs grundläggande funktioner såsom el samt lokaler och tekniska system med den robusthet och sekretess som krävs. Aktörerna måste alltså säkra tillgång till reservkraft samt införskaffa tekniska system som klarar totalförsvarets krav.

Dessa mer generella åtgärder för ökad robusthet och kontinuitet som föreslås i denna redovisning omfattar totalt 1 385 miljoner kronor för perioden fram till och med 2025 (varav 382 miljoner kronor för 2023, 482 miljoner kronor 2025 och 521 miljoner kronor 2025). Hur kostnaderna fördelas mellan olika aktörer redovisas i respektive sektorsvisa områden. Andra närliggande frågor som rör säkerhetsskydd, samverkan och ledning samt cyber- och informationssäkerhet redovisas i andra kapitel.

Personal för beredskapsuppgifter

Av de underlag som MSB har fått in från myndigheterna framgår att det finns betydande behov av personalförstärkning inom såväl myndigheter och länsstyrelser som kommuner och regioner. Även om MSB instämmer i den övergripande behovsbilden konstaterar myndigheten också att så pass betydande personalökningar inte kommer att vara möjliga att genomföra under de kommande åren. I sitt betänkande *Struktur för ökad motståndskraft* (SOU 2021:25) föreslår utredningen för civilt försvar dessutom redan ytterligare tjänster i form av upp till 11 årsarbetskrafter för de beredskapskanslier som förväntas inrättas vid de sex civilområdena (samt två årsarbetskrafter därutöver till berörda länsstyrelser och en särskild förstärkning till länsstyrelsen på Gotland), tre årsarbetskrafter vardera till de nya beredskapsmyndigheterna samt fem årsarbetskrafter vardera till de blivande sektorsmyndigheterna, förutom MSB, samt förstärkning av polisens och Trafikverkets regionala organisationer med en årsarbetskraft per region.

Som nämns i betänkandet *Totalförvarsanalys – en oberoende myndighet för uppföljning och utvärdering* (SOU 2021:103) råder inte brist på generell utredningskompetens. MSB gör dock, i likhet med utredningen, bedömningen att det på kort sikt kan finnas svårigheter att rekrytera personal med specifik kompetens om totalförsvaret. Det finns en betydande risk för ökad konkurrens om befintlig personal inom olika

sektorer och mellan nivåer eftersom systemet i viss mån lider av ”växtvärk”. De närmast kommande åren krävs alltså en balanserad ökning i form av ny personal i kombination med omfördelning av uppgifter bland befintlig personal. Att prioritera beredskapsintegrering och totalförvarshänsyn i ordinarie verksamhetsplanering bör också underlätta myndigheternas samlade arbete med civilt försvar.

Utifrån ovanstående resonemang – och med hänsyn till att MSB givet begränsad tid för analys inte har haft möjlighet att utifrån befintliga underlag avgöra hur personalförstärkningar ska fördelas inom det civila försvaret – föreslår MSB en samlad summa som ska omhändertaga generell personalförstärkning hos de myndigheter som omfattas av denna redovisning. Denna summa motsvarar i genomsnitt två handläggare per redovisande myndighet och är utöver de föreslagna tillskott som sker mot bakgrund av den kommande nya strukturen för civilt försvar. Därtill föreslår MSB åtgärder som innebär personalförstärkningar av annan specialiserad karaktär eller som av andra skäl bedöms behövas utöver den generella förstärkningen. Dessa redovisas inbakat i åtgärder för respektive sektor och område. MSB har inte haft möjlighet att närmare studera arbetsmarknaden för dessa olika typer av specialiserade tjänster men givet den ambitionsökning som ska ske i hela systemet kan det även där finnas svårigheter att rekrytera i den omfattning som krävs.

MSB bedömer att arbete med civilt försvar inom kommuner och regioner är särskilt prioriterat. Deras angelägna personalförstärkningar omhändertas dock inte i den samlade summan för personal nedan utan inom den samlade ekonomiska förstärkning som föreslås i kapitel 3.6 Kommuners och regioners beredskap.

Vidare föreslår MSB att regeringen ger en myndighet i uppdrag att hålla samman en analys av vilka myndigheters uppgifter som inte ska fullföljas eller som kan övertas av en annan myndighet, utifrån lag (1988:97) *om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig och krigsfara m.m.* Lagen erbjuder en möjlighet för det allmänna att omfördela personal till prioriterad verksamhet under höjd beredskap. Med grund i denna analys och med stöd av denna lag kan berörda myndigheter tillse en effektiv personalplanering för höjd beredskap som grundar sig på krigsplacering med anställningsavtalet som grund. Detta lägger även grunden för planeringen inför ett beslut om tjänstgöring med allmän tjänsteplikt.

För att säkerställa fortsatt tillgång till medel för utvecklingsprojekt och investeringar som faller utanför ramarna för ansvariga myndigheters eget ansvarsområde eller som är av väsentlig betydelse för beredskapen föreslås att tilldelningen av medel för anslag 2:4 ökar med 100 miljoner kronor för budgetåret 2023 (samt med 150 miljoner kronor för 2024 och 200 miljoner kronor för 2025). Detta motiveras bland annat av ett ökat antal beredskapsmyndigheter med behov av stöd för att snabbt kunna driva på utvecklingen inom sina respektive ansvarsområden. Vidare har det under de senaste åren varit tydligt att det finns ett stort behov av åtgärder för att i närtid, och ofta inom områden där tydligt ansvar saknas, stärka beredskapen utifrån att beredskapsutvecklingen tagit fart och utifrån det allt mer försämrade omvärldsläget.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Generell personalförstärkning inom kommuner och regioner	MSB till stöd för kommuner och regioner	<i>Se samlat paket avseende kommuner och regioner</i>	-	-	-	UO6, 2:4
1	Generell personalförstärkning vid berörda myndigheter för deras arbete med civilt försvar	Beredskapsmyndigheter	70	140	210	420	Respektive eget anslag
1	Generell höjning anslag 2:4, myndigheters utvecklingsprojekt, både personal och investeringar	MSB till stöd för beredskaps-myndigheter	100	150	200	450	UO6, 2:4
	SUMMA		170	290	410	870	

3.2. Samverkan och ledning

Premisserna för samverkan och ledning återfinns i grunderna för svensk krisberedskap: att krisberedskapen utgår från ordinarie förvaltningsstruktur, ansvarsprincipen och geografiskt områdesansvar. Genom samverkan och ledning ska inriktning och samordning av resurser, åtgärder och kommunikation uppnås. En förutsättning för detta är fungerande processer, metodik och arbetsformer. Höjd beredskap och krig medför därtill särskilda krav på uthållighet, omställning, säkerhet och robusthet i hela ledningskedjan från nationell till lokal nivå.

MSB:s förslag på åtgärder för samverkan och ledning summeras till 175 miljoner kronor för budgetåret 2023. Åtgärder inom samverkan och ledning är emellertid inte sällan sammantvinnade med åtgärder inom andra tvärsektoriella områden. Detta medför att åtgärder som stärker samverkan och ledning i flera fall återfinns i andra kapitel i redovisningen. Vidare redovisas inte kostnadsfördelningen mellan olika myndigheter avseende samverkan och ledning i detta kapitel utan återfinns istället i redovisningen av åtgärder inom respektive sektor. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025 se tabellen nedan.

Samverkan och ledning under störda förhållanden kräver en väl utbyggd infrastruktur med säker och robust kommunikation. Det är angeläget att aktörerna kan kommunicera säkert med varandra, men det saknas idag förutsättningar hos flera myndigheter för att leva upp till de säkerhetskrav som ställs för anslutning till SGSI. Av den anledningen bör medel tillföras till aktörerna för inrättande av signalskyddschefer, anslutning och abonnemangskostnader. För att påskynda anslutningstakten till SGSI-nätet föreslår MSB även att engångskostnaden för anslutningen subventioneras. Åtgärder behöver även vidtas för att förbereda aktörerna för mottagande av nästa generations Rakel efterhand som detta system utvecklas och levereras.

För att säkerställa en uthållig och robust förmåga till samverkan och ledning inför och under ett väpnat angrepp behöver ytterligare investeringar göras för att prioriterade aktörer ska ha tillgång till alternativa ledningsplatser. Det är viktigt att säkerställa att civilområdescheferna i den nya strukturen har tillgång till alternativa ledningsplatser med god skyddsnivå och nödvändiga ledningssystem. MSB föreslår därför utökade investeringar i nya mobila eller fortifikatoriskt skyddade alternativa ledningsplatser. MSB föreslår också stärkt samband för nationella förstärkningsresurser samt ett tekniskt systemstöd för samordning av samhällets samlade resurser under höjd beredskap.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Investeringar i skyddade och mobila ledningsplatser	MSB till stöd för systemet	75	75	75	225	UO6. 2:4
1	Stärkt robusthet i Rakelsystemet	MSB till stöd för systemet	70	0	0	70	UO6. 2:4
1	Införande av system för säkert tal	MSB till stöd för systemet	15	15	15	45	UO6. 2:4
1	SGSI	MSB till stöd för systemet	10	10	10	30	UO6. 2:4
1	Stärkt samband för nationella förstärknings-resurser	MSB till stöd för systemet	3	2	2	7	UO6. 2:6
2	Tekniskt system för resurs-samordning	MSB till stöd för systemet	2	4	4	10	UO6. 2:6
	SUMMA		175	106	106	387	

3.3. Försörjningsberedskap

Regeringen konstaterar i den senaste försvarspolitiska propositionen att robustheten i de viktigaste samhällsfunktionerna måste öka, inklusive förmågan att upprätthålla en nödvändig försörjning. MSB konstaterar i den samlade bedömningen av det civila försvarets förmåga att det finns brister vad gäller såväl förmågan att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna som att upprätthålla nödvändig försörjning.

Mot bakgrund av detta avser MSB att prioritera åtgärder som syftar till att stärka försörjningsberedskapen. Det finns i dagsläget ingen vedertagen definition av vad som ingår i försörjningsberedskapen och regeringen har tillsatt en utredning om nationell samordning av försörjningsberedskapen (Ju 2021:10) som ska redovisas den 31 maj 2023. MSB anser emellertid att stärkandet av samhällets försörjningsförmåga inte kan invänta redovisningen av denna utredning.

Avseende åtgärder för stärkt försörjningsberedskap 2023, utöver de åtgärder som föreslås hos respektive sektor och myndighet, föreslår MSB i denna redovisning åtgärder för totalt 102 miljoner kronor och åtgärder som bedöms kosta 532 miljoner kronor år 2024 och 832 miljoner kronor år 2025.

Vidare föreslår MSB att regeringen ger uppdrag till en eller flera myndigheter att ansvara för planering och förberedelser inom ramen för *Ransoneringslag* (1978:268). Ransoneringslag är ett verktyg som i vissa lägen kan bli nödvändigt för att säkerställa att vissa kritiska resurser används på rätt sätt och av rätt aktörer. Åtgärden är nödvändig för att tydliggöra vilka myndigheter som ansvarar för olika typer av ransoneringsituationer, och ge dessa aktörer möjlighet att planera för eventuella bristsituationer

Försörjningsanalyser och företagsplanläggning

Bevakningsansvariga myndigheter bör intensivt arbeta med att göra försörjningsanalyser inom sina ansvarsområden. Myndigheterna ska kartlägga och analysera vilka varor och tjänster som är kritiska för att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna, upprätthålla nödvändig försörjning samt stödja det militära försvarets förmåga att möta ett väpnat angrepp.

Vidare bör myndigheterna genomföra företagsplanläggning syftandes till att säkra försörjningen av sådana varor och tjänster som är nödvändiga för att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna, upprätthålla nödvändig försörjning samt stödja det militära försvarets förmåga att möta ett väpnat angrepp.

MSB föreslår inför 2023 inte särskilda medel för att genomföra försörjningsanalyser och företagsplanläggning utan anser att detta bör kunna hanteras inom ramen för den finansiering för personalkostnader som redan är fördelad till relevanta myndigheter samt det generella förslaget om personalförstärkning inom det civila försvaret som ingår i denna redovisning.

Åtgärder för stärkt försörjningsberedskap

Myndigheter ska i dialog med näringsidkare, arbetsgivarorganisationer och arbetstagarorganisationer vidta sådana åtgärder som stärker förmågan till försörjning av sådana varor och tjänster som är nödvändiga för att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna, upprätthålla nödvändig försörjning samt stödja det militära försvarets förmåga att möta ett väpnat angrepp.

I denna redovisning finns förslag till åtgärder inom bland annat energiförsörjning, livsmedelsförsörjning inklusive dricksvatten, elektroniska kommunikationer och post m.m. – sådana åtgärder som kommer att leda till en stärkt försörjningsförmåga. Dessa redovisas under respektive sektor och myndighet nedan. Bland dessa åtgärder ingår bland annat anskaffning av tankbilar för drivmedelsförsörjning, reservkraft för ökad robusthet i mobiltelefoni och internet samt stärkt nödvattenhantering.

Statens geologiska undersökning (SGU) har föreslagit ett antal åtgärder vad avser en mer robust mineral- och råvaruförsörjning. SGU avser även utreda möjlighet till utökad beredskapslagring av olja, vilket enligt MSB för vissa fall kan vara en viktig åtgärd inom energiförsörjningen. SGU saknar idag en naturlig hemvist i den föreslagna sektorstrukturen, men MSB anser att frågan om försörjning för att upprätthålla den industriella produktionen och övrig varuförsörjning är av stor betydelse och har därför bejakat dessa förslag.

MSB har ställt sig bakom de av länsstyrelserna föreslagna investeringsprogram, som syftar till en robustare försörjning inom vissa viktiga samhällsfunktioner på lokal nivå. De syftar till stärkt försörjningsförmåga inom utpekade områden och beskrivs i kapitlet 3.6 Kommuner och regioners beredskap.

Utöver detta föreslås att medel tillförs anslag 2:4 Krisberedskap, för MSB att fördela till myndigheter utifrån identifierade behov av tillfälliga kostnader för stärkt robusthet eller tillgång till för verksamheten kritiska varor och tjänster, till exempel initiala inköp eller investeringar i anläggningstillgångar. MSB ser här behov av att i närtid genomföra sådana åtgärder som följer av sektorns eller myndighetens beredskapsplanering, såsom avtalstecknande med de företag som ska genomföra kostnadskrävande förberedelser i fredstid.

I denna redovisning återfinns inga förslag avseende hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap. Regeringen har gett Socialstyrelsen ett särskilt uppdrag (S2021/08235) att utveckla ett arbete för ett samlat statligt ansvar för försörjningsberedskapen inom hälso- och sjukvårdsområdet. Detta uppdrag ska redovisas till Regeringskansliet senast den 22 juni 2022. MSB avser vid behov att återkomma i redovisningen den 1 november 2022 vad avser den fortsatta utvecklingen av hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap, särskilt vad avser perioden efter 2025.

Utrikeshandel

Kommerskollegium har föreslagit ett antal åtgärder som stärker deras förmåga att upprätthålla handelsflöden under höjd beredskap och krig. Givet konsekvenserna för handeln med kritiska varor och tjänster under höjd beredskap och krig ser myndigheten att behovet av kvalificerad analys av handelsflöden inom EU och globalt ökar. Avseende export- och importtillstånd är myndighetens bedömning att denna typ av tillståndsverksamhet kommer bli återkommande och belastande under höjd beredskap samt att kapacitet och beredskap för frågorna behöver byggas upp i fredstid. MSB delar Kommerskollegiums bedömning att dessa åtgärder är nödvändiga för att verksamheten ska leva upp till de krav som ställs under höjd beredskap. MSB föreslår dock en något lägre ram då delar av uppgifterna bör rymmas inom den fredstida verksamhet som inte syftar till att stärka förmågan under höjd beredskap.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Åtgärder för förstärkt försörjningsberedskap.	MSB samt MSB till stöd för systemet	70	500	800	1 370	UO06, 2:4
1	Åtgärder vid Kommerskollegium avseende handelsflöden och export- och importtillstånd	Kommerskollegium	5	5	5	15	UO24, 2:2
1	Åtgärder inom råvaru- och mineral-försörjning	Sveriges geologiska undersökning	27	27	27	81	UO24, 1:8
	SUMMA		102	532	832	1 466	

3.4. Kunskaps- och kompetensutveckling

Kunskaps- och kompetensutveckling är grundläggande för den fortsatta utvecklingen av det civila försvaret. MSB:s förslag på åtgärder för kunskaps- och kompetensutveckling summeras till 295 miljoner kronor för budgetåret 2023. Åtgärder behöver vidtas för att utveckla den tillgängliga personalens kompetens som att genom utbildning tillföra personal till aktörerna inom det civila försvaret, i första hand vad gäller bred systemkompetens inom beredskap och totalförsvaret. För att kunna fortsätta utvecklas och upptäcka nya utmaningar behöver det civila försvaret ha förmågan att tillgodogöra sig och i vissa fall driva grund- och tillämpningsforskning. Tillsammans med bland annat företag behöver offentliga sektorn skapa och vidareutveckla förutsättningar för teknikutveckling och innovationer med koppling till försvar, säkerhet och beredskap.

Utbildning och övning

I MSB:s budgetunderlag för 2022-2024 lyftes att det kommer behövas stora utbildnings- och övningsinsatser för att stärka offentliga och privata aktörers förmåga i kris och krig. En stor mängd utbildnings- och övningsaktiviteter som bidrar till en ökad förmåga i det civila försvaret sker redan hos många aktörer. Detta kommer att bli än viktigare under kommande år då ansvar och uppgifter kommer att förändras samtidigt som många aktörer kommer att nyanställa personal. För att de resurser som tillförs det civila försvaret ska kunna ge önskad effekt på både kort och lång sikt krävs således ett sammanhållet och strategiskt arbete med kompetensförsörjning. MSB föreslår därför åtgärder inom ett antal områden som sammantaget utgör ett nationellt program för strategisk kompetensförsörjning. Observera att förslaget inte innebär ändringar inom MSB:s förordningsstyrda och avgiftsbelagda utbildningsverksamhet eller utbildning kopplat till ett eventuellt återinförande av civilplikt. (se kapitel 3.5 Personalförsörjning inkl. frivilliga och plikt).

Inom det föreslagna nationella programmet skulle medel kunna riktas via anslag 2:4 Krisberedskap till beredskapsmyndigheter för utbildning och övning. MSB föreslår att en större del av medlen fördelas till kommuner och regioner. Medel bör även riktas till utbildningsanordnare för utveckling och genomförande av utbildningar.

För att säkerställa att systemet på ett resurseffektivt och säkert sätt tillgodogör sig kompetens från privata konsultföretag, bör möjligheterna ses över avseende ett statligt ramavtal för upphandling av konsulttjänster som stöd för övningsverksamhet, inklusive stöd för hantering av säkerhetsskydd. Detta hanteras lämpligen av Kammarkollegiet inom ramen för programmet, i samverkan med MSB och i dialog med sektorsansvariga myndigheter.

Forskning, innovation och teknikutveckling m.m.

Försvarsberedningen angav i sitt betänkande *Motståndskraft* (Ds 2017:66) att kostnaderna för forsknings- och utvecklingsverksamheten (FoU) som ska möjliggöra uppbyggnaden av det civila försvaret uppskattas till 100 miljoner kronor per år mot slutet av inriktningsperioden. MSB anser att denna bedömning står fast och har ytterligare aktualiserats mot bakgrund av omvärldsutvecklingen.

Regeringen angav i forskningspropositionen att behovet av forskning och kompetensuppbyggnad av betydelse för civilt försvar kan vara särskilt stort när det civila försvaret nu ska återuppbyggas.¹⁶ Regeringen angav också i totalförsvarspropositionen att Sverige måste ha forskningsmiljöer tillgängliga för totalförsvarets behov, att nyckelområden inte tillgodoses genom öppna utlysningar och att synergier mellan civil och militär forskning bör eftersträvas.¹⁷ MSB kan konstatera att det finns behov av omfattande och långsiktig kunskapsutveckling i samverkan mellan myndigheter, akademi, näringsliv och organisationer. En stabil och i vissa delar integritetskritisk kunskapsförvaltning behövs för totalförsvarsuppbyggnaden och för det behöver Sverige starka och ändamålsenliga forskningsmiljöer. Kunskaper måste dessutom på ett mer systematiskt sätt omhändertas och överföras i praktisk tillämpning.

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) fungerar som statens kunskapsförvaltare för totalförsvarets utveckling och behöver en egen kunskapsuppbyggnad för att kunna verka stödjande till totalförsvarets aktörer. FOI beskriver i sitt budgetunderlag för 2023-2025 behov och förslag som går ut på att FOI får tilldelade anslagsmedel i storleksordningen 60 miljoner kronor per år.

Försvvarshögskolan (FHS) har uppdraget att vara en utbildningsplattform och behöver kunna bedriva egen forskning, som utöver forskningens egenvärde, kan bidra till att hålla kvalitativ höjd i FHS utbildningserbjudande. FHS har till MSB förmedlat bedömningen att en forskningsmiljö för det civila försvarets behov kräver anslagsökning från 2023. MSB anser att både FOI och FHS bör få direkta anslag med fokus på detta område i linje med dessa äskanden.

Föreslagna anslag bör kompletteras med forskning hos andra lärosäten och forskningsinstitut som har särskild domänkunskap eller där konkurrens mellan utförare kan antas främja kvalitet och nytta för totalförsvarsansträngningarna. Det finns forskargrupper inom till exempel cybersäkerhet, beteendevetenskap och inom specifika domäner som till exempel energiförsörjning och räddningstjänstutveckling som kan komplettera de satsningar som FOI och FHS har förutsättningar att bygga upp.

Ett tillskott av forskningsmedel enligt ovanstående behöver inriktas för att skapa största möjliga totalförsvarsnytta. Försvarsberedningen beskriver i sitt betänkande att det behövs en inriktande process för att skapa behovsanpassad kunskapsförsörjning för totalförsvaret som helhet. MSB delar denna bedömning. Det är viktigt att den forskning som ska stödja civilt försvar kopplas nära an till och inriktas från de planeringsprocesser som MSB driver inom civil beredskapsplanering.

MSB anser att Sverige även behöver säkerställa en innovations- och tillämpningsmiljö för civilt försvar tillsammans med näringslivet i stort och enskilda företag som besitter spetskompetenser och har en konkurrenskraftig produktutveckling. Bland företagen sker en snabb utveckling inom teknikområden som cyber och IT, nya material och produktionsmetoder, kommunikation, digitala

---

¹⁶ Prop (2020/21:60). *Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige*. Kap 12.2.3, s. 134

¹⁷ Prop (2021/21:30). *Totalförsvaret 2021-2025*, s. 122; 134.

sensorer, energilagring, rymd- och geodata, autonoma system och artificiell intelligens som kan stärka svenskt totalförsvaret. Den säkerhetspolitiska utvecklingen ställer ökade krav på offentliga aktörer att tillgodogöra sig teknikutvecklingen för att stärka förmågor inom samverkan och ledning, försörjningsberedskap, säkerhetsskydd och kommunikation med allmänheten. Samtidigt ökar underrättelsehotbilden och hybrida angrepp riktas mot forsknings- och näringslivsaktörer vilket skadar Sveriges ekonomi och säkerhet vilket skärper behovet av ett fullgott säkerhetsskydd i verksamheterna. Riktad finansiering genom forsknings- och utvecklingsprogram kan stärka det civila försvaret. MSB avser återkomma i senare redovisning med konkreta åtgärder inom området, utöver tidigare föreslagna.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1*	Nationellt program kompetens-försörjning	MSB stöd till systemet	225	235	235	695	UO6, 2:4, 2:6
2	Stärkt anslag forskning	FOI	60	60	60	180	UO6, 1:9
2	Stärkt anslag forskning	FHS	5	10	15	30	UO6, 1:7
2	Stärkt forskningsanslag för särskilda spets-kompetenser	MSB stöd för lärosäten och forskningsutförare m.m.	5	15	30	50	UO6, 2:4
	SUMMA		295	320	340	955	

3.5. Personalförsörjning inkl. frivilliga och civilplikt

Personalförsörjning handlar i detta fall om att säkerställa att personal finns tillgänglig inför och vid kris och krig. Behoven tar sin utgångspunkt i bemanning av krigsorganisationer samt de behov som situationen kräver och ger möjlighet till att använda olika kategorier av personal för att säkerställa omställning och uthållighet. Med detta avses personalförstärkningar och inte lönekostnader för den grundbemanning som finns i vardagen.

MSB:s förslag på åtgärder för personalförsörjning inklusive frivilliga och civilplikt summeras till 90 miljoner kronor för budgetåret 2023. En aktivering av civilplikten kommer att medföra betydande kostnader, såväl utbildningskostnader som administrativa kostnader för hantering av ersättningar m.m. för totalförsvarspliktiga under civilplikt. MSB redovisar här inte kostnaderna för en aktivering, men är beredd att komplettera med sådana underlag inför eller vid det fall regeringen beslutar om aktivering.

Regeringen bör enligt MSB skyndsamt besluta att aktivera civilplikten inom ramen för lagen (1994:1809) om *totalförsvarsplikt*. Det finns sådana behov av personal och personalförstärkning inom det civila försvaret som är så pass stora att de sannolikt inte kan säkerställas genom direktinskrivning med civilplikt. För dessa typer av verksamheter bör grundutbildning med civilplikt återupptas. Se bland annat MSB:s svar på regeringsuppdrag om behov av personalförstärkningar inom det civila försvaret (MSB 2021-08640).

Direktinskrivning för civilplikt

Regeringen bör initialt besluta om möjligheten att skriva in sådan personal som redan har nödvändiga kunskaper utan föregående grundutbildning för civilpliktiga, till exempel utbildad räddningstjänstpersonal som i dagsläget inte har en anställning i kommunal räddningstjänst. Sektorsansvariga myndigheter bör få i uppdrag att, med stöd av MSB, kartlägga och analysera inom vilka verksamheter civilplikten kan användas för att direkt skriva in personal som ett sätt att stärka personaltillgången vid höjd beredskap och krig.

Grundutbildning med civilplikt

Det finns inom det civila försvaret behov av personalförstärkning vid höjd beredskap som är så pass stora att det är oklart ifall de kommer kunna säkerställas genom direktinskrivning med civilplikt. För dessa typer av verksamheter bör grundutbildning med civilplikt återupptas. Arbetet med att utveckla ett system för lång grundutbildning med civilplikt bör påbörjas redan 2023. MSB kan snabbt återkomma med en uppskattning av kostnader för 2023 om regeringen behöver ett sådant underlag inför ett beslut att aktivera civilplikten.

Frivilliga försvarsorganisationer

Frivillig försvarsverksamhet anges i regeringens försvarspolitiska proposition *Totalförsvaret 2021-2025* (prop. 2020/21:30) som ett prioriterat område vid tillskott av medel från 2026. I det rådande läget finns ett större behov att växla upp både ambitionsnivå och tempo i såväl förmågehöjningen hos offentliga aktörer som försvarsviljan i befolkningen. Mot denna bakgrund ser MSB behov av utökade medel till frivilliga försvarsorganisationer (FFO) genom en ramökning för anslagsmedel samt en satsning på kommunala trygghetspunkter med frivilligstöd.

Med utökade medel kan FFO utöka sin verksamhet för rekrytering och utbildning av frivilliga med specialistkompetens inom prioriterade områden för civilt försvar där efterfrågan hos offentliga aktörer ökar. FFO kan också öka takten i viss ny förmågeutveckling som har påbörjats men som skulle behöva komma på plats så snart som möjligt. Därtill kan ett tillskott av medel möjliggöra för FFO att med utökad ambitionsnivå fullgöra sin särskilda roll inom försvarsupplysning som en konkret åtgärd för att stärka försvarsviljan och kanalisera engagemang. Med utökade medel kan FFO även fortsätta lägga grunden för frivilligt stöd till skyddet av civilbefolkningen vid höjd beredskap.

För att stärka kommuners förmåga att tillgodose befolkningens behov av skydd och trygghet vid höjd beredskap (bl.a. kopplat till utrymning, inkvartering, försörjning samt varning och information) föreslås en satsning på stöd till etablering av och konceptutveckling för trygghetspunkter med stöd av Frivilliga resursgruppen (FRG). FRG är ett verktyg för krishantering som redan idag finns i ett stort antal kommuner. Med ytterligare medel kan FRG etableras i fler kommuner och även utgöra en bas för en utbyggd organisation för skydd av civilbefolkningen vid höjd beredskap.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Organisationsstöd	MSB till stöd för FFO	10	20	20	50	UO6 2:6
1	Uppdragsersättning	MSB till stöd för FFO	20	40	60	120	UO6 2:4
1	Kommunala trygghetspunkter	MSB till stöd för kommuner och FFO	60	60	60	180	UO6 2:4
	SUMMA		90	120	140	350	

3.6. Kommuners och regioners beredskap

Kommuner

Kommunerna har ett lokalt geografiskt områdesansvar och svarar därtill för en rad samhällsviktiga verksamheter som har en central funktion inom det civila försvaret. Utöver barnomsorg, skola och äldreomsorg har kommuner även ansvar för räddningstjänst och kommunalteknisk försörjning så som vatten, avlopp och avfallshantering.

Arbetet med att bygga det civila försvaret begränsas idag av att kommuner och regioner inte tilldelats, eller själva avsatt tillräckliga resurser, för att fullt ut kunna bedriva arbetet. Vidare ser förutsättningarna olika ut i olika kommuner. Överlag saknas dock nödvändig planering för verksamhet för vilken kommunerna har ett ansvar, men som inte omfattas av *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar*.¹⁸ Kommunernas arbete med civilt försvar behöver därför stärkas väsentligt för att säkerställa att alla kommuner har grundläggande förutsättningar att arbeta med beredskapsförberedelser inom civilt försvar och att utvecklingen av förmågan sker i takt med ambitionsnivån i totalförsvaret. Kommunerna behöver även ha resurser för att kunna delta i planeringsarbete avseende prioriterad verksamhet som pågår hos andra myndigheter för att i takt med övriga aktörer kunna omsätta kunskap och säkerställa ett effektivt resursutnyttjande.

MSB bedömer sammantaget att det behövs en substantiell satsning på kommunerna och att denna även behöver inkludera mer omfattande personella resurser. Det krävs balans mellan de inneboende delarna i det civila försvaret liksom balans mellan satsningar på olika geografiska nivåer. Kommunerna behöver i linje med detta kunna ta steg framåt för att en effektiv förmågeutveckling inom det civila försvaret i sin helhet ska kunna nås.

MSB:s förslag för kommunerna summeras till 939 miljoner kronor för budgetåret 2023. För en bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025 se tabellen nedan. Åtgärderna handlar både om att säkerställa grundläggande förutsättningar för krigsorganisering, bemanning, säkerhetsskydd och signalskydd inom verksamheten i stort och specifika satsningar på beredskap och stärkt uthållighet avseende räddningstjänst under höjd beredskap och inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård.

Regioner

Sveriges 21 regioner har precis som kommunerna en viktig roll inom det civila försvaret, med ansvar för bland annat hälso- och sjukvård och kollektivtrafik, men har hittills inte haft tillräckligt med resurser för att utvecklas i takt med ambitionerna inom totalförsvaret. För att regionerna ska kunna upprätthålla sin verksamhet under höjd beredskap behövs både satsningar på den övergripande organisationsberedskapen och på utvecklingen inom vissa ansvarsområden.

---

¹⁸ MSB och SKR, *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar – 2018-2020 med revideringar till och med 2022*, MSB 2021-13778.

MSB:s förslag för regionerna summeras till 666 miljoner kronor för budgetåret 2023. För en bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025 se tabellen nedan. Åtgärderna handlar om att säkerställa grundläggande förutsättningar för alla regioner att arbeta med beredskapsförberedelser för höjd beredskap och krig samt vissa investeringar för detta ändamål. Dessutom ingår specifika satsningar på delar av hälso- och sjukvården såsom primärvård, sjuktransporter och tandvård samt på kollektivtrafik och förmåga inom CBRNE.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1*	Grundläggande förutsättningar för alla kommuner att arbeta med beredskapsförberedelser inom civilt försvar (Medel bör även kunna användas för vissa investeringar)	MSB transferering till kommuner	580	760	760	2 100	2:4
1*	Stärk grundläggande beredskap inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård (Ex: RSA, krigsorganisation och bemanning samt kontinuitetshandling)	Kommuner, eventuellt via Kammarkollegiet	100	400	600	1 100	UO9 1:6
1*	Planering, stärkt uthållighet och anskaffning av material, infrastruktur samt investeringar för att stärka förmågan avseende räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB)	MSB till stöd för och transferering till kommuner	259	374	452	1 085	2:4
	Investeringsprogram för kommunal beredskap (se nedan avsnitt)	Se nedan avsnitt	0	850	950	1 800	Se nedan avsnitt
	Delsumma kommuner		939	2384	2762	6085	
1*	Grundläggande förutsättningar för alla regioner att arbeta med beredskapsförberedelse r inom civilt försvar (Medel kan även användas för vissa investeringar)	MSB transferering till regioner	80	150	170	400	UO6 2:4
1	Anslutning och abonnemang för SGSI (förutsätter att regionerna ges möjlighet att utbilda signalskyddschefer)	MSB transferering till regioner	6	10	9	25	UO6 2:4
1*	Beredskap inom hälso- och sjukvård. (Ex: Krigsorganisation, bemanning samt utveckling inom områdena primärvård, sjuktransporter, tandvård och SSIK)	Regioner via Kammarkollegiet	520	720	950	2 190	UO9 1:6

2	Utbildning och övning, planering samt vissa investeringar för att stärka regioners förmåga inom CBRNE	Regioner, eventuellt via Kammarkollegiet	30	50	50	130	UO9 1:6
1	Stärkt beredskap i kollektivtrafiken genom planering, analys och krigsorganisation samt investeringsprogram för infrastruktur	MSB och Trafikverket till stöd för regioner	30	60	110	200	UO6 2:4, UO22 1:1
	Delsumma regioner		666	990	1289	2 945	
	SUMMA					7 230	

Investeringsprogram för kommunal beredskap

För att möjliggöra för kommuner att tillsammans med sektorsansvariga myndigheter vidta konkreta åtgärder som stärker kommunal transportinfrastruktur, dricksvatten, avlopp och energiförsörjning vid höjd beredskap och krig, har länsstyrelserna gemensamt föreslagit att tre statligt finansierade investeringsprogram inrättas för dessa områden. Förslaget är att kommuner söker bidrag för beredskapsinvesteringar, och en process för detta behöver etableras under 2023, varvid inga kostnader utöver ram förutses för det aktuella budgetåret. MSB och ansvariga myndigheter kan vid behov återkomma till regeringen med förslag om inrättande av motsvarande investeringsprogram på ytterligare områden. En jämförelse kan göras med programmet för sjukvårdens säkerhet i kris och krig (SSIK) där idén är att regionerna ska få statligt stöd för investeringar i robusta sjukhus m.m.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
2	Investeringsprogram för robust vattenförsörjning och avlopp vid höjd beredskap. Exempelvis säkerhetsåtgärder som skalskydd/fysiska skydd, mobila reservkraftverk, reservdelar, förstärkt IT-säkerhet, mobila vattenverk, nödvattentankar, m.m. Livsmedelsverket bör ansvara för programmet.	Kommuner, via Livsmedelsverket och Naturvårdsverket	0	450	450	900	UO23 1:27
2	Investeringsprogram för robust energiförsörjning. <u>Konto 1</u> avser robust fjärrvärme, fjärrkyla, samt biogasförsörjning. Exempel på investeringar är alternativa driftledningsplatser, beredskapslager av bränsle, förstärkt skalskydd mot kvalificerade antagonister, investeringar för att kunna hantera bortfall i driften under kortare och längre perioder. <u>Konto 2</u> avser redundant elförsörjning inkl. drivmedel	Kommuner, via Energi-myndigheten	0	400	400	800	UO21 1:1 eller 1:8

	för kommunala samhällsviktiga verksamheter. Exempel på investeringar är mobil som fast reservkraft samt investeringar för drivmedelsförsörjning. Programmet bör även omfatta och premiera åtgärder som bidrar till klimatomställningen, exempel teknik med elektrolysörer och bränsleceller för vätgasdrift.						
2	Investeringsprogram för en robust kommunal infrastruktur inom transportområdet. Exempelvis anpassning av kommunala hamnar och flygplatser m.m. för totalförsvarets krav.	Kommuner, via Trafikverket	0	0	100	100	UO22 1:1
	SUMMA		0	850	950	1 800	

3.7. Kommunikation och försvarsvilja

Området kommunikation och försvarsvilja inkluderar psykologiskt försvar samt risk- och kriskommunikation. Risk- och kriskommunikation syftar till att öka egenberedskapen, försvarsviljan och folkförankringen. Genom kunskapshöjning, mer effektiv och samordnad risk- och kriskommunikation samt beteendeförändrande kommunikationssatsningar skapas förutsättningar för eget ansvarstagande inför och vid påfrestningar i fredstid och under höjd beredskap hos befolkningen. Psykologiskt försvar handlar om samhällets förmåga att kommunicera offentlig information under störda förhållanden, att möta informationspåverkan och säkerställa att fria och oberoende medier kan fortsätta sin rapportering. Alla organisationer (från ideella organisationer och näringslivet till det offentliga) kan bidra till bättre kommunikation och försvarsvilja. MSB och Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) har ett särskilt ansvar vad gäller utveckling av frågorna.

MSB:s förslag på åtgärder för kommunikation och försvarsvilja summeras till 273 miljoner kronor för budgetåret 2023. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025, se tabellen nedan. Åtgärdsbehoven inkluderar att ytterligare bygga upp MPF:s kapacitet dels kopplat till samverkan och ledning dels kopplat till specifik personalkompetens inom analys och kommunikation. Därutöver behöver ett utbildningssystem för psykologiskt försvar utvecklas. MSB vill dock betona behovet av att berörda myndigheter gör detta samordnat med MSB:s utbildnings- och kommunikationsinsatser. MPF lyfter i sitt underlag behovet av geografiska samordnare på länsstyrelser för att särskilt arbeta med psykologiskt försvar. Liknande behov av särskilda resurser för särskilda frågor på lokal och regional nivå har lyfts av flera myndigheter och inom olika områden. MSB har i sin bedömning valt att istället för att öronmärka resurser lyfta behovet att allmänna personalförstärkningar till myndigheter, kommuner och regioner. Se även kapitel 3.1. Grundläggande organisationsberedskap och kontinuitet.

MSB bedömer vidare att det krävs en ambitionshöjning vad gäller informationssatsningar för att öka den enskildes förmåga och egenberedskap. En viktig komplettering till detta är bidrag till ideella organisationer för att de ska kunna utbilda medborgare i den enskildes beredskap.

MSB konstaterar även ett behov av åtgärder för mer robusta kommunikationer inom mediesektorn. Framför allt Sveriges Radio (SR) och Sveriges Television (SVT) har viktiga uppgifter inom totalförsvaret både vad gäller varningsuppdraget inom befolkningsskydd och att i krig bedriva oberoende nyhetsrapportering. Åtgärderna nedan riktar sig till SR, SVT och leverantörer. Effekten blir ökad funktionalitet och styrning i sändningssystem, robustare kommunikation, stärkt uthållighet och utökat skydd av vissa platser. Tilldelning och uppföljning av investerade medel sker enligt befintliga processer mellan MSB och mediebolagen.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Expertkompetens, tekniska system	MPF	24	18	13	55	UO6, 2:8
1	Ledningsplats, m.m.	MPF	28	19	5	52	UO6, 2:8
1	Utbildningssystem psykologiskt försvar (externt)	MPF	2	10	10	22	UO6, 2:8
2	Expertkompetens kommunikation och internationella sekonderingar	MPF	16	14	14	44	UO6, 2:8
2	Utveckling forskning, information	MPF	11	2	2	15	UO6, 2:8
3	Utredning personalförsörjning	MPF	3	1	1	5	UO6, 2:8
1	Ökat bidrag till ideella organisationer för utbildning enskildes beredskap, informations- och cybersäkerhet samt civil beredskap (externt)	Ideella organisationer via MSB	25	25	25	75	UO6, 2:6
1	Särskild informationssatsning allmänhet (externt)	MSB (i samverkan med FM, MPF)	47	16	16	79	UO6, 2:4, 2:6
1	Utveckling av aktörsgemensamma informationsplattformar och -system (delvis externt)	MSB (samverkan med andra aktörer)	21	1	1	23	UO6 2:4, 2:6
1	Medieberedskap: säkrare kommunikationer (externt)	SR/SVT och leverantörer i samverkan via MSB	111	0	0	111	UO6, 2:6
	SUMMA		273	91	72	436	

3.8. Informations- och cybersäkerhet

Informations- och cybersäkerhetsarbete är en förutsättning för att kunna tillvarata digitaliseringens möjligheter och upprätthålla funktionalitet under cyberrelaterade kriser och höjd beredskap.

MSB:s förslag på åtgärder för att inom sin egen verksamhet eller inom sektorn stärka förmågan inom området summeras till totalt 367 miljoner kronor för budgetåret 2023. För att höja lägstanivån av informations- och cybersäkerhet i offentlig sektor är en samlad information- och cybersäkerhetsreglering av stor vikt. Motsvarande krav som nu gäller för statliga myndigheter bör införas för kommuner och regioner med mandat för MSB att utfärda föreskrifter. MSB avser att förbättra sin tjänst Infosäkkollen för att vara ett stöd i implementeringen av NIS 2, bland annat avseende inrapportering, och etablera ett användarnära stöd, där det går att få hjälp direkt från MSB.

CERT-SE är en viktig funktion i det civila försvaret och den operativa förmågan behöver förstärkas för att kunna möta den ökade efterfrågan av omvärldsbevakning, analys, stöd, informationsspridning och rapportering. För att kunna öva förmågan vid angrepp i cyberdomänen tas det fram en övningsmodul i den nationella cyberanläggningen Crate vid FOI. Förstärkningarna av CERT-SE kommer även att stärka det gemensamma arbetet i Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC).

MSB bör ges finansiering för att tillhandahålla sensorer till leverantörer av samhällsviktiga och digitala tjänster (NIS-leverantörer) som avsöker nätverkstrafik efter tecken på angrepp och intrångsförsök med stöd av ej kommersiellt tillgänglig information från CERT-SE. Sverige bör även påbörja arbetet med att bygga upp en nationell funktion (nationell "Security operations centre"), SOC. Åtgärderna förutsätter att regeringen ger MSB ett uppdrag eller skriver in i myndighetens instruktion att MSB ska tillhandahålla aktörerna ett sådant system.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Stöd i det förebyggande informationssäkerhetsarbetet (NIS 2, Infosäkkollen, Utveckling av användarnära stöd informationssäkerhet).	MSB	29	29	30	88	UO6, 2:6
2	Stärkt operativ cybersäkerhet, nationell "Security operations centre" (SOC), CERT-SE och CRATE, Sensorer för ökat säkerhet i industriella informations- och styrsystem.	MSB tillsammans med privata och offentliga aktörer	35	44	42	121	UO6, 2:6
	Sammantaget informations- och cybersäkerhet i de olika sektorerna.	Myndigheter i samtliga sektorer	300	400	400	1100	
	SUMMA		367	475	473	1 315	

3.9. Säkerhetsskydd

Säkerhetsskydd avser skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten samt skydd i andra fall av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.¹⁹ Säkerhetsskydd omfattar informationssäkerhet, fysisk säkerhet, personalsäkerhet samt övergripande åtgärder som säkerhetsskyddsavtal, samrådspplikt och säkerhetsskyddad upphandling. Ett adekvat säkerhetsskydd hos civila myndigheter och verksamhetsutövare är en grundförutsättning för att totalförsvarsplanering och viss operativ verksamhet ska kunna genomföras.

Utgångspunkten är att alla relevanta aktörer behöver ha förtroende och förmåga att dela känslig hotinformation, genomföra säkerhetsskyddsanalyser, samt slutligen prioritera investeringar i säkerhetsskydd. Trots flera utbildningsinsatser av ansvariga myndigheter bedömer Säkerhetspolisen att sårbarheter kvarstår, bland annat i form av bristfälliga säkerhetsskyddsanalyser, vilket påverkar säkerhetsskyddets samtliga kategorier negativt. De Anpassningar som behöver ske är i många fall kostnadsdrivande.

Investeringar måste till för att ytterligare öka informationssäkerheten i form av signalskydd, exempelvis genom inköp av särskild hårdvara samt separerade och säkra nätverk för hantering och bearbetning av säkerhetsskyddsklassificerad information. Denna aspekt är inte minst av stor vikt för myndigheter som har verksamhet på regional och lokal nivå eller på olika orter, alternativt för myndigheter som bedriver olika former av mobil verksamhet. Fler exempel är ökat fortifikatoriskt skydd, förstärkt bevakning av skyddsobjekt och ökad kapacitet till att genomföra säkerhetsprovning.

Säkerhetspolisen lämnar underlag till regeringen i särskild ordning.

MSB:s förslag på åtgärder för säkerhetsskydd summeras till 887 miljoner kronor för budgetåret 2023. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025, se tabellen nedan. För att ytterligare öka säkerhetsskyddet hos ett flertal myndigheter krävs fortsatt utveckling och vidare utbyggnad av fysisk säkerhet och personalsäkerhet. MSB bedömer att de föreslagna investeringarna är avgörande för att ytterligare höja förmågan inom civilt försvar samt att säkerställa skyddet av information som rör Sveriges säkerhet.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Åskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Säkerhetsskyddsåtgärder ²⁰	Flertalet redovisande myndigheter	887	845	885	2 618	Eget anslag
	SUMMA		887	845	885	2 618	

¹⁹ Säkerhetsskyddslagen (2018:585).

²⁰ Ytterligare information om specifika åtgärder återfinns i bilaga 1.

3.10. Farliga ämnen (CBRNE)

CBRNE-hot omfattar händelser med ett eller flera ämnen som är kemiska (C), biologiska (B), radioaktiva (R), nukleära (N) eller explosiva (E). CBRNE-händelser kan orsaka allvarliga skador på människor, djur och miljö men även medföra omfattande belastning på samhällets resurser, ekonomi och samhällsviktig verksamhet. Främmande makts potentiella användning av massförstörelsevapen och kemiska vapen är ett särskilt allvarligt hot.

Konsekvenserna av CBRNE-händelser är som väl sällsynta men kan vid en händelse resultera i mycket stora konsekvenser för samhället. Detta i kombination med den särskilda kunskap och planering som krävs för att ytterligare förbättra beredskapen inom området gör att MSB bedömer att de föreslagna investeringarna är avgörande för att höja förmågan inom civilt försvar för att ytterligare stärka Sveriges förmåga att hantera CBRNE-händelser. MSB vill gärna åter framhålla behovet av en sammanhängande och stark struktur för gemensam planering, förberedelser och hantering av CBRNE i Sverige, vilket flera myndigheter framfört i remissvar angående betänkandet *Struktur för ökad motståndskraft* (SOU 2021:25).

MSB:s förslag på åtgärder för CBRNE summeras till 186 miljoner kronor för budgetåret 2023. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025 se tabellen nedan. Åtgärderna handlar framför allt om stärkt förmåga av analys, mätning samt detektering och indikering av farliga ämnen, men även utvecklad laboratorieförmåga.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Åtgärder för att stärka CBRNE-beredskapen, förstärkt analys-, laboratorie-, mät-detekterings- och indikeringsförmåga. ²¹	MSB, SVA, SSM, FOHM, SLV, SGU, FOI, regioner, kommuner	186	163	146	495	Eget anslag
	SUMMA		186	163	146	495	

²¹ Ytterligare information om specifika åtgärder återfinns i bilaga 1.

4. Sektorsvis redovisning

I detta kapitel redovisas åtgärder med en skärning på de föreslagna sektorerna inom civilt försvar samt för länsstyrelsernas geografiska områdesansvar. Därtill redovisas ett antal områden som för närvarande faller utanför den föreslagna sektorsstrukturen. Observera att åtgärderna delvis överlappar åtgärder inom de tvärsektoriella åtgärdsområdena. Totalsummeringar sker endast i tabeller i bilagorna 4-7.

4.1. Regionalt geografiskt områdesansvar (länsstyrelser)

Länsstyrelsen är geografiskt områdesansvarig myndighet på regional nivå och högsta civila totalförsvarsmyndighet i länet. Ansvaret innefattar bland annat att samordna de civila försvarsåtgärderna och verka för att sådan verksamhet hos civila myndigheter och andra civila organ som har betydelse för försvarsansträngningarna bedrivs med enhetlig inriktning. Vidare ska länsstyrelserna i samråd med Försvarsmakten verka för att det civila och militära försvaret samordnas och för att länets tillgångar fördelas och nyttjas så att försvarsansträngningarna främjas.

I takt med utvecklingen av det civila försvaret och införandet av en struktur med beredskapssektorer och civilområden ställs ökade krav på länsstyrelserna inom ramen för såväl samordning av planering som samordning under höjd beredskap.

MSB:s förslag för länsstyrelserna summeras till 181 miljoner kronor för budgetåret 2023. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025 se tabellen nedan. Åtgärderna handlar om att stärka förutsättningarna för samverkan och ledning genom satsningar på skyddade och mobila ledningsplatser, säkra elektroniska kommunikationer och lägesbildsarbete, stärkt säkerhetsskydd och IT-verksamhet. Vidare behöver satsningar på kommunal nivå kompletteras med stöd från länsstyrelserna varför stöd till kunskapsuppbyggnad på kommunal nivå bedömts som prioriterad.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1*	Säkerställa IT-drift och fysiskt skydd inom ramen för ett stärkt säkerhetsskydd	Länsstyrelserna	126	177	238	541	UO1

1	Stöd till kommuner och regioner med utbildning inom säkerhetsskydd och skyddad upphandling	Länsstyrelserna med stöd av Försvarshögskolan	38	44	50	132	UO1 5:1
2	Utveckla förmågan till samverkan och ledning genom satsningar på bl.a. säkra elektroniska kommunikationer och lägesbilsarbete	Länsstyrelserna	17	33	128	178	UO1
	SUMMA		181	254	416	851	

4.2. Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen

Skydd av civilbefolkningen

Befolkningsskyddet omfattar ett antal åtgärder som syftar till att säkerställa befolkningens överlevnad under höjd beredskap och berör hela kommunens organisation. Kärnan i befolkningsskyddet handlar om att säkerställa fysiskt skydd för befolkningen med till exempel åtgärder som varning och skyddsrumsversamhet samt utrymning och inkvartering. En viktig beståndsdel i kommunalt befolkningsskydd är därutöver trygghetspunkter, där invånare och de som vistas i kommunen kan få stöd i form av till exempel information, värme och dricksvatten under höjd beredskap, men också under fredstida kriser som drabbar det lokala samhället.

Under denna kategori återfinns även Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM). SSM har bland annat ansvar för att analysera, ta fram underlag och kommunicera inför och vid en kärnteknisk olycka. Det CBRNE-relaterade hotet är särskilt prioriterat. Se även kapitel 3.10. Farliga ämnen (CBRNE).

Under 2021 tillsattes en utredning om civilbefolkningens skydd vid höjd beredskap.²² En särskild utredare ska analysera och lämna förslag till hur ett modernt och väl anpassat fysiskt skydd för civilbefolkningen mot direkta konsekvenser av krigshandlingar på svenskt territorium bör vara utformat. Uppdraget omfattar skyddsrum, utrymning med efterföljande inkvartering och en stödorganisation som kan genomföra insatser i samband med användning av skyddsrum samt utrymning och inkvartering. Det finns därför anledning att avvakta utredarens förslag innan vidare åtgärder vidtas i vissa avseenden. Samtidigt är planering och byggnation av skyddsrum och skyddade utrymmen (om en sådan kategori återinförs) åtgärder som inte nödvändigtvis tar hänsyn till statens beslutsprocesser. Det kan uppstå strategiskt viktiga tillfällen att uppföra skyddsrum eller skyddade utrymmen även innan utredningens slutsatser har omsatts i lagstiftning, varför möjligheten att i så fall skjuta till extra medel bör övervägas. Detta förutsätter att regeringen avser att återuppta någon form av skyddsrumbyggnation.

MSB:s förslag för skydd av civilbefolkningen summeras till 260 miljoner kronor för budgetåret 2023. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025, se tabellen nedan. Åtgärderna handlar om investeringar i förvarningssystem, organisation, beredskap och teknik för att skyddsrumsversamheten ska kunna fungera fullt ut. Kommunerna behöver också stöd för att kunna inrätta och utveckla trygghetspunkter. MSB:s bedömning är att en stödorganisation för detta ändamål med fördel kan bygga på frivillighet. Därutöver krävs åtgärder för att ytterligare utveckla SSM:s samverkans- och ledningsförmåga vid en händelse och ytterligare öka myndighetens expertkompetens vad gäller till exempel strålningsmätningar.

---

²² Dir 2021:30 *Civilbefolkningens skydd vid höjd beredskap*.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Fortsatt upprustning av befintliga stora skyddsrum special och befolkningsskyddsrum i utvalda kommuner.	Fastighetsägare, via MSB	50	50	50	150	UO6 2:4
1	Förbereda för byggnation av nya skyddsrum och skyddade utrymmen i samband med nya infrastruktur-satsningar.	Regioner och Trafikverket via MSB	50	100	100	250	UO6 2:4
1	Modernisering av skyddsrumfilter i normalskyddsrum.	Entreprenörer inom skyddsrumbranschen via MSB	10	10	10	30	UO6 2:4
1	Fortsatta investeringar i utomhusvarningssystem (kräver delvis nytt mandat för MSB att peka ut larmorter).	MSB med stöd av kommuner och upphandlad aktör	15	15	15	45	UO6 2:4, eller 2:6
1	Utveckling av trygghetspunkter.	FFO via MSB samt PTS	82	107	127	316	UO22, UO6, 2:4
1	Expertkompetens, fordon och mätutrustning, uthållighet i krigsorganisation.	SSM	29	25	25	79	UO6 3:1
1	Säkerhetsskydd, fysiskt skydd m.m.	SSM	5	7	8	20	UO6 3:1
2	Utveckla ledningsplats och kommunikation.	SSM	2	1	1	4	UO6 3:1
2	Juridisk kompetens, larm och jourfunktioner.	SSM	4	4	4	12	UO6 3:1
3	Utveckla alternativ ledningsplats, utveckla mobil ledningsförmåga.	SSM	8	7	7	22	UO6 3:1
1	Öka kapaciteten och säkerhetsskyddet för väderproduktionen genom investeringar i förbättrat skalskydd och förnyad reservkraft	SMHI	5	9	10	24	UO20, 1:9
	SUMMA		260	335	357	952	

Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB)

Räddningstjänst under höjd beredskap avser skadeavhjälpande åtgärder som exempelvis brandsläckning, räddning samt indikering och sanering.

Räddningstjänsten är en central aktör vid olyckor, allvarliga händelser, kriser och höjd beredskap. Det är kommunen som enligt lagen (2003:778) *om skydd mot olyckor* (LSO) ansvarar för olycksförebyggande verksamhet och räddningstjänst inom kommunen. Arbetet med skydd mot olyckor har grundläggande betydelse för människors säkerhet och trygghet.²³ Räddningstjänsten är idag inte dimensionerad för att hantera en krigssituation och planering för höjd beredskap har på grund av tidigare hotbild inte skett på många år.²⁴ Enligt vad som konstateras i regeringens försvarspolitiska proposition finns det ett behov av ett fördjupat underlag om hur de kommunala räddningstjänsterna på ett säkert och effektivt sätt ska hantera olikartade konsekvenser av väpnat angrepp på civilbefolkningen och samhället i övrigt. Ett sådant underlag kan komma att revidera nivåerna för 2024 och framåt. Eftersom räddningstjänstens ordinarie personal och kompetens är grunden för förmågan till räddningsinsats under höjd beredskap, bör basförmågan stärkas. Vid höjd beredskap tillkommer nya uppgifter för räddningstjänsten där ansvar saknas i fredstid. Enligt kapitel 8 i LSO ska räddningstjänsten bland annat röja farliga områden, genomföra indikering och sanering för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel. Det bedöms emellertid att räddningstjänsten saknar förutsättningar att lösa dessa uppgifter. Kapitel 8 i LSO är i grunden icke-finansierat vilket betyder att resurser till förmågeutveckling och inköp av nödvändig utrustning saknas. För att stärka förmågan räddningstjänst under höjd beredskap behöver Sveriges kommuner därför tillföras grundläggande finansiering.

Vidare bedöms att räddningstjänsten behöver specialiserad utbildning för att hantera tillkommande uppgifter. Grundkompetensens i kommunal räddningstjänst behöver också stärkas då den är avgörande för den svenska förmågan att bedriva räddningstjänst under höjd beredskap.

Huvuddelen av svensk räddningstjänst utgörs av deltidspersonal. Att all deltidspersonal kan erbjudas en kvalitativ och likvärdig grundutbildning är av central betydelse även för räddningstjänst under höjd beredskap. Idag finns det ett underskott av deltidsbrandmän. Lokal och regional tillgänglighet och flexibilitet i tid bedöms som viktiga faktorer för att öka antalet deltidsbrandmän. Det innebär att fler kvalitetssäkrade utbildningar måste genomföras på fler orter. Detta är ett krav för att säkerställa en tillräcklig förmåga för räddningstjänst under höjd beredskap. Ska MSB kunna tillhandahålla utbildning som motsvarar behovet måste myndigheten tilldelas medel.

Förmågan att leda insatser vid större och komplexa händelser är en viktig komponent i förmågan att verka under höjd beredskap. Den egna förmågan att leda och prioritera mellan samtidigt pågående insatser är helt avgörande för förmågan att verka under höjd beredskap. För att myndigheten i närtid ska kunna möta det bedömda behovet av ledningsutbildning hos kommunal räddningstjänst

---

²³ Prop. 2019/20:176 En effektivare kommunal räddningstjänst

²⁴ [MSB - Räddningstjänst under höjd beredskap \(RUHB\)](#)

krävs ytterligare medel för ledningsutbildningar som tidigare inte ingått i utbildningssystemet. Detta blir inte minst aktuellt i ljuset av att MSB nyligen föreskrivit om utökade krav avseende ledning av kommunal räddningstjänst.

MSB måste förutom utbildning även öka det stöd som ges inom räddningstjänst under höjd beredskap vad gäller samordning, normering, kunskapsstyrning och reglering.

MSB:s förslag på åtgärder för räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB) summeras till 261 miljoner kronor för budgetåret 2023. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025 se tabellen nedan. Åtgärderna omfattar framför allt förstärkning av den kommunala räddningstjänstens förmåga under höjd beredskap, bland annat genom inventering och anskaffning av materiel och nödvändig infrastruktur samt utbildning. MSB bedömer att de föreslagna investeringarna är av stor vikt för att ytterligare höja förmågan inom civilt försvar och för att stärka räddningstjänsternas förmåga att vid höjd beredskap upprätthålla människors säkerhet och trygghet.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1*	Planering, utbildning stärkt uthållighet och anskaffningar av materiel, infrastruktur samt investeringar för att stärka förmågan avseende räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB).	MSB internt MSB till stöd för kommuner Länsstyrelser	259	374	452	1 085	UO6
1	Ökad förmåga till sök- och räddningsinsatser i rasmassor (NUSAR).	MSB	2	2	50	54	UO6
	SUMMA		261	376	502	1 139	

4.3. Energiförsörjning

Energiförsörjning omfattar samhällsfunktionerna produktion och överföring av el, elhandel, produktion och distribution av fjärrvärme och fjärrkyla, produktion (förädling), lagring och distribution samt försäljning av bränsle och drivmedel, produktion och distribution av gas, produktion och distribution av fasta bränslen samt reservkraft till samhällsviktig verksamhet. Myndigheter inom sektorn energiförsörjning inkluderar Energimyndigheten (STEM), Svenska Kraftnät (SvK) och Energimarknadsinspektionen (Ei).

Energi i allmänhet och elförsörjning i synnerhet påverkar alla andra samhällsviktiga funktioner vid såväl svåra fredstida påfrestningar som under höjd beredskap. MSB bedömer att infrastrukturella satsningar inom området bör prioriteras. Åtgärder omfattar bland annat behovet av att med hjälp av reservkraft och andra robusthetshöjande åtgärder stärka nationell infrastruktur för drivmedelsförsörjning samt elproduktionsanläggningar. Därutöver lyfter MSB ett förslag från länsstyrelserna om ett investeringsprogram för robust energiförsörjning i kommunala verksamheter. Programmet handlar dels om robust fjärrvärme, fjärrkyla och biogasförsörjning, dels om redundant elförsörjning inklusive drivmedel. Exempel på investeringar är reservkraft, beredskapslager för bränsle, förstärkt skalskydd, och åtgärder för att utveckla alternativ teknik (bland annat bränsleceller för vätgasdrift). STEM bör hålla ihop programmet. Se även kapitel 3.6. Kommuner och regioners beredskap. Därutöver finns ett behov av en satsning på cybersäkerhet inom energisektorn genom att etablera tekniska sensorer hos stora och medelstora aktörer inom sektorn. Åtgärden innebär att Sverige stärker förmågan att identifiera koordinerade attacker riktade mot energisektorn. STEM föreslås hålla ihop arbetet. Se även kapitel 3.8. Informations- och cybersäkerhet.

STEM lyfter i sitt underlag till MSB även behovet av personalförstärkningar hos samtliga länsstyrelser, kommuner och regioner för att särskilt arbeta med mer robust energiförsörjning. MSB:s bedömning är att det är en viktig fråga som behöver integreras i dessa myndigheters interna och externa beredskapsarbete men att det i nuläget inte är kostnadseffektivt att finansiera en särskild resurs för energi. Se även kapitel 3.1. Grundläggande organisationsberedskap och kontinuitet.

Energimarknadsinspektionen (EI) är en i sammanhanget ny myndighet vars egen robusthet behöver stärkas. Utöver den schablon för personalförstärkningar som bör tillföras samtliga ansvariga myndigheter, inklusive EI, behöver myndigheten finansiering för att stärka det egna säkerhetsskyddet samt utveckla säkra kommunikationsvägar.

MSB:s förslag på åtgärder för energiförsörjning summeras till 292 miljoner kronor för budgetåret 2023. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025, se tabellen nedan.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Investeringar för säkrare elproduktionsanläggningar (inkl. reservkraft, lagring av reparationsmaterial, m.m.)	SvK	58	198	226	482	UO21 1:8
1	Drivmedelsförsörjning Reservkraft drivmedelsdepåer	Energi-myndigheten	20	0	0	20	UO21
1	Drivmedelsförsörjning Utökad tankbilsflotta + utbildning	Energi-myndigheten	43	0	0	43	UO21
1	Gasförsörjning Utökad förmåga förgasning	Energi-myndigheten	35	0	0	35	UO21
1	Investeringsprogram för robust energiförsörjning i kommuner. Konto 1 avser robust fjärrvärme, fjärrkyla, samt biogasförsörjning. Konto 2 avser redundant elförsörjning inkl. drivmedel för kommunala samhällsviktiga verksamheter.	Energi-myndigheten (stöd till kommuner)	0	400	400	800	UO21 1:1 eller 1:8
2	Förbättrad operativ cyberförmåga (tekniska sensorer) hos energiföretag	Energi-myndigheten i samverkan MSB, m.fl.	33	51	56	140	UO21
3	Utökad uppdrag energirådgivare	Energi-myndigheten (stöd till kommuner)	100	100	100	300	UO21
1	Säkerhetsskydd: Ombyggnation, m.m.	Energi-marknadsinspektionen	0	5	0	5	UO21
1	Säkra kommunikationsvägar	Energi-marknadsinspektionen	3	2	2	7	UO21
	SUMMA		292	756	784	1 832	

4.4. Finansiella tjänster

Sektorn tillhandahåller viktiga samhällsfunktioner för att upprätthålla förmågan att upprätthålla finansiella tjänster. Dessa är betalningsförmedling, att omvandla sparande till finansiering, finansiell stabilitet samt försäkring.²⁵ I sektorn ingår tre myndigheter: Finansinspektionen, med sitt uppdrag kring övervakning och tillsyn av företag på finansmarknaden, Riksgälden med sitt uppdrag som statens internt bank, bankstöd och statliga garantier samt Riksbanken.

Riksbanken är en central aktör men har som myndighet under riksdagen en särställning. MSB avser att så långt det är möjligt inkludera Riksbanken i arbetet med civil beredskap motsvarande bevakningsansvariga myndigheter inom sektorn.²⁶ Dess samhällsviktiga uppdrag omfattar att upprätthålla ett fast penningvärde och att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Riksbanken har redovisat ett antal åtgärder som syftar till att stärka robusthet i sektorn, bland annat kopplat till beredskapskraven i den föreslagna nya lag (1988:1385) om *Sveriges riksbank*. MSB delar Riksbankens bedömning vad gäller behovet av föreslagna åtgärder men redovisar inte dessa här då finansieringen löses inom ramen för Riksbankens egna medel.

MSB:s förslag på åtgärder för sektorn finansiella tjänster summeras till 16 miljoner kronor för budgetåret 2023. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025, se tabell nedan. Åtgärderna handlar om stärkt informationssäkerhet, samverkan och ledning samt stärkt redundans inom såväl de egna organisationerna som det finansiella systemet i stort, bland annat genom alternativa betalningsvägar.

Utöver dessa åtgärder, anser MSB att det är av vikt att myndigheterna ökar samverkan med och kravställningen på de privata aktörer som verkar inom sektorn enligt lagen (1982:1004) om *skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen*. Detta för att garantera funktionaliteten i den samhällsviktiga verksamhet som bedrivs av privata utförare, såsom att säkerställa resilienta digitala betalningstjänster som även fungerar vid större störningar i el- och IT-försörjning.

Det krävs också en stärkt kontanthanteringskedja som kan hantera logistiken kring en kraftigt ökad efterfrågan på kontanter samt har en funktionalitet för uttag och insättning som även fungerar vid större störningar i el- och it-försörjning. För dessa verksamheter behöver försörjningsanalyser genomföras (se även kapitel 3.3 Försörjningsberedskap).²⁷ Personalkostnader för föreslagna åtgärder bör rymmas inom den av MSB föreslagna personalschablon som lyfts i kapitel 3.1 Grundläggande organisationsberedskap och kontinuitet.

²⁵ MSB1844 – oktober 2021, Identifiering av samhällsviktig verksamhet: Lista med viktiga samhällsfunktioner.

²⁶ MSB 2021-13755, Riksbankens roll i totalförsvarsplaneringen.

²⁷ *Betalningsutredningen* (Fi 2020:12), som redovisar sitt betänkande den 30 november 2022, ska bland annat ta ställning till hur staten kan säkerställa en effektiv och säker betalningsmarknad under höjd beredskap. Slutsatserna i utredningen kommer därför att ha bäring på sektorns arbete inom ramen för civilt försvar och sannolikt innebära ytterligare åtgärder som behöver genomföras de kommande åren.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Åskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Stärkt säkerhet IT-system	Finansinspektionen	1	6	0	7	UO2 1:11
1	Investeringar för stärkt robusthet såsom eget beredskapslager	Riksgälden	1	1	1	3	UO2 1:12
1	Stärkt samverkan och ledning avseende alternativa ledningsplatser och reservsystem för kommunikation	Riksgälden	8	15	11	34	UO2 1:12
2	Stärkt säkerhetsskydd avseende säker hantering av information	Riksgälden	2	1	0	3	UO2 1:12
2	Alternativa betalningsvägar	Riksgälden	2	4	4	10	UO2 1:12
2	Stärkt samverkan och ledning avseende alternativa ledningsplatser	Finansinspektionen	2	2	1	5	UO2 1:11
	SUMMA		16	29	17	62	

4.5. Ekonomisk säkerhet

Sektorn innefattar grundläggande funktioner för utbetalning av ersättningar inom socialförsäkringssystemet²⁸, såsom Försäkringskassans, Pensionsmyndighetens och Arbetsförmedlingens handläggning och utbetalningar genom socialförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Även Statens servicecenter och Skatteverket ingår i sektorn, bland annat kopplat till medborgarservice på de statliga servicekontoren och in- och utbetalning av skattemedel. Sektorn har ett starkt beroende av sektorn finansiella tjänster och dess samhällsviktiga funktionalitet kopplat till betalningsförmedling för att kunna göra utbetalningar i socialförsäkringssystemet.

MSB:s förslag på åtgärder för sektorn ekonomisk säkerhet summeras till 221 miljoner kronor för budgetåret 2023. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025, se tabell nedan. Åtgärderna handlar om stärkt informationssäkerhet, samverkan och ledning samt stärkt redundans och förmåga inom såväl de egna organisationerna som inom försörjningstrygghet och de centrala utbetalningssystemen i stort. Utöver dessa åtgärder, föreslås åtgärder bland annat för att utforma den statliga serviceorganisationens roll och funktionalitet under höjd beredskap samt hur personalförsörjning inom samhällsviktig verksamhet ska tillses under höjd beredskap utifrån Arbetsförmedlingens uppdrag enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikten och förordningen (1995:238) om totalförsvarsplikten. Personalkostnader för föreslagna åtgärder bör rymmas inom den av MSB föreslagna personalschablon som lyfts i kapitel 3.1 Grundläggande organisationsberedskap och kontinuitet.

Skatteverkets förslag avseende stärkt informationssäkerhet, samverkan och ledning samt robusthetshöjande åtgärder redovisas under sektorn försörjning av grunddata men förväntas ge effekt även för ekonomisk säkerhet. Arbetsförmedlingen avser i sin tur att återkomma med reviderade siffror inför MSB:s redovisning till regeringen den 1 november eftersom de inte hann specificera dessa inför denna redovisning.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Stärkt säkerhetsskydd över landet avseende kontor och driftshallar	Försäkringskassan	72	52	50	174	UO10 2:1
1	Stärkt samverkan och ledning avseende alternativa ledningsplatser och Rakel	Försäkringskassan	40	35	40	115	UO10 2:1
1	Investeringar för stärkt robusthet avseende myndighetens data	Försäkringskassan	4	4	4	12	UO10 2:1
1	Stärkt förmåga inom sektorns utbetalningar genom alternativa system	Försäkringskassan	15	22	27	64	UO10 2:1

²⁸ MSB1844 – oktober 2021, Identifiering av samhällsviktig verksamhet: Lista med viktiga samhällsfunktioner

2	Investeringar för stärkt robusthet avseende digitalisering och postgång	Försäkringskassan	10	20	20	50	UO10 2:1
1	Stärkt informations- och cybersäkerhet avseende ökad lagerhållning	Försäkringskassan	14	14	14	42	UO10 2:1
2	Stärkt informations- och cybersäkerhet avseende datasäkring	Försäkringskassan	5	10	10	25	UO10 2:1
1	Stärkt informations- och cybersäkerhet avseende licenser	Pensionsmyndigheten	2	2	2	6	UO11 2:1
1	Stärkt försörjningsberedskap och säkerhet för sektorn	Pensionsmyndigheten	2	2	3	7	UO11 2:1
1	Investeringar för stärkt robusthet avseende reservkraft och stärkt samverkan och ledning avseende alternativa ledningsplatser	Pensionsmyndigheten	3	4	5	12	UO11 2:1
2	Stärkt informations- och cybersäkerhet avseende ytterligare backup och datahallar	Pensionsmyndigheten	23	26	27	76	UO11 2:1
3	Stärkt informations- och cybersäkerhet avseende behörigheter m.m.	Pensionsmyndigheten	4	4	4	12	UO11 2:1
1	Stärkt informations- och cybersäkerhet och samverkan och ledning avseende säkra kommunikationer	Statens servicecenter	6	6	6	18	UO2 1:15
1	Investeringar för stärkt robusthet och försörjningsberedskap över landet	Statens servicecenter	21	21	21	63	UO2 1:15
	SUMMA		221	222	233	676	

4.6. Hälsa, vård och omsorg

Hälso- och sjukvård samt omsorg är grundläggande funktioner som behöver fungera i hela hotskalan och har en stor betydelse för totalförsvarets förmåga. En robust sjukvård är även indirekt viktig som psykologiskt trygghetsskapande faktor civilt och militärt, vilket MSB bedömer stärker försvarsviljan. Bevakningsansvariga myndigheter inom sektorn är Socialstyrelsen, Läke-medelsverket, Folkhälsomyndigheten och E-hälsomyndigheten. Utanför den föreslagna sektorstrukturen, men inräknat i denna redovisning är även Statens institutionsstyrelse. Vårdgivaransvaret ligger på regioner och kommuner, samt utförs även av privata aktörer.

MSB:s förslag på åtgärder för hälsa, sjukvård och omsorg summeras till 922 miljoner kronor för 2023. Detta belopp inkluderar även medel som riktas till regioner och kommuner. För att ytterligare öka förmågan hos bevakningsansvariga myndigheter inom sektorn krävs fortsatt utveckling och utbyggnad av säkerhetsskydd, system för samverkan och ledning, planeringsstrukturer, robusthetshöjande åtgärder inom respektive myndighet samt it-system med mera. Åtgärderna innebär en förstärkning av den katastrofmedicinska beredskapen inom regionerna, en stärkt förmåga inom kommunernas hälso- och sjukvård samt omsorg, stärkta förmågor inom smittskydd och laboratorieverksamhet, utveckling av läkemedelsförsörjningen samt en mer robust it-drift för viktiga vårdssystem. MSB framhåller återigen vikten av att de åtgärder som föreslås i *Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap* (SOU 2022:6 samt tidigare betänkanden) skyndsamt genomförs för att höja förmågan inför krig. Här ligger bland annat stora belopp för sjukvårdens försörjningsberedskap, som Socialstyrelsen återkommer till i regeringsuppdrag med svar i juni 2022.

MSB instämmer i myndigheternas bedömning att det krävs personalförstärkningar hos flera myndigheter, men bedömer att tillgången på generalistkompetenser inför 2023 gör att äskandena bör minskas till MSB förslag om schablonmässig förstärkning om två årsarbetskrafter per myndighet.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Robust it, ledningsförmåga, säkerhetsskydd, nationella planer m.m.	Socialstyrelsen	81	69	69	219	UO9, 1:1
1	Nationell förstärkningsresurs katastrofmedicin	Socialstyrelsen	17	17	17	51	UO9, 1:1
2	Nordiskt samarbete m.m.	Socialstyrelsen	6	4	4	14	UO9, 1:1
1	Investering i säkerhetsskydd	Läkemedelsverket	6	6	6	18	UO9
1	Grundläggande robusthet, ledning m.m.	Läkemedelsverket	8	8	6	22	UO9
2	Stärka Giftinformationscentralerna	Läkemedelsverket	4	10	10	24	UO9
1	Stärkt förmåga inom laboratorium,	Folkhälso-myndigheten	54	30	26	110	UO9

	beredskapsdiagnostik och epidemiologisk övervakning m.m.						
2	Läkemedel för smittskyddsändamål	Folkhälso-myndigheten	6	6	6	18	UO9
2	Grundläggande organisationsberedskap och robusthet inom it	Folkhälso-myndigheten	36	26	20	82	UO9
2	Stärkt it-robusthet m.m. för att säkerställa viktiga system och tjänster inom sjukvård och läkemedelsförsörjning	E-hälso-myndigheten	36	133	93	262	UO9
2	Ökad uthållighet vid institutioner genom investering i reservkraft	Statens institutionsstyrelse	18	0	0	18	Eget anslag
1*	Beredskap inom hälso- och sjukvård. Övergripande organisationsberedskap innefattande bl.a. krigsorganisation och bemanning, samt utveckling inom områdena primärvård, sjuktransporter och tandvård (inklusive SSIK).	Regioner via Kammarkollegiet	520	720	950	2 190	UO9 1:6
2	Utbildning och övning, planering samt vissa investeringar för att stärka regioners förmåga inom CBRNE.	Regioner, via Socialstyrelsen	30	50	50	130	UO9 1:6
1*	Stärkt förmåga inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. Analys, planering, krigsorganisation och bemanning, krigsförberedelser samt kontinuitetshantering.	Regioner via Kammarkollegiet	100	400	600	1 100	UO9 1:6
	SUMMA		922	1 479	1 857	4 258	

4.7. Ordning och säkerhet

Sektorn ordning och säkerhet innefattar funktioner som traditionellt uppfattas som de mest grundläggande inom den offentliga förvaltningen. Samhällsviktig verksamhet inom området innefattar verksamheter som syftar till att skydda människors liv och hälsa, trygghet och säkerhet, rättsstaten samt Sveriges suveränitet. Myndigheterna inom sektorn ansvarar bland annat för det polisiära uppdraget att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, säkerhetstjänst, brottsbekämpning och kontrollverksamhet i form av gränskontroll, sjöövervakning och tullkontroll. Ytterligare uppgifter tillkommer sektorn vid höjd beredskap. I denna redovisning omfattas sektorn av Polismyndigheten, Tullverket, Kustbevakningen, Kriminalvården samt Åklagarmyndigheten.²⁹

MSB:s förslag på åtgärder för sektorn ordning och säkerhet summeras till 524 miljoner kronor för budgetåret 2023. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025 se tabellen nedan.

I och med att sektorn utgör en grund för den offentliga förvaltningen och dess samhällsviktiga verksamhet bedömer MSB att de föreslagna investeringarna är avgörande för att ytterligare höja förmågan inom civilt försvar, för att upprätthålla rättssamhället, ordning och säkerhet och för att säkra Sverige suveränitet.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Stärkt fysiskt skydd vid skyddsobjekt, lokaler och förstärkning av olika tekniska system	Polismyndigheten	150	150	150	450	UO4, 1:1
1	Stärkt drivmedelsförsörjning och reservkraft	Polismyndigheten	22	27	22	71	UO4, 1:1
3	Reservsystem vid RAKEL-bortfall	Polismyndigheten	4	0	0	4	UO4, 1:1
1	Stärkt signalskydds-förmåga	Tullverket	129	102	102	333	UO3
1	Tekniska och fysiska system, drivmedel	Tullverket	34	23	20	77	UO3
1	Stärkt kommunikation	Tullverket	2	0	0	2	UO3
2	Stärkt förmåga cyberangrepp	Tullverket	1	10	0	11	UO3
1	Stärkt signalskydd, kommunikation, och fysiskt skydd	Kustbevakningen	36	79	53	168	UO6

²⁹ Säkerhetspolisen lämnar underlag till regeringen i särskild ordning.

1	Stärkt fysiskt skydd av lokaler och farkoster, övervakning, kommunikation/signalskydd och uthållighet.	Kustbevakningen	58	60	63	181	UO6
1	Stärkt ledningsförmåga	Kustbevakningen	0	33	18	51	UO6
1	Stärkt förmåga cyberangrepp	Kustbevakningen	14	14	10	38	UO6
1	Stärkt kontinuitet, uthållighet, redundans, kommunikation	Kustbevakningen	64	119	119	302	UO4, 1:6
2	Stärkt samverkan	Kriminalvården	10	0	0	10	UO4, 1:6
1	Ökad uthållighet och redundans	Åklagarmyndigheten	2	2	2	6	UO4, 1:3
	SUMMA		524	619	559	1 702	

4.8. Livsmedelsförsörjning och dricksvatten

Sektorn livsmedelsförsörjning och dricksvatten omfattar hela livsmedelskedjan från primärproduktion till produktion och distribution av livsmedel. I sitt betänkande *Struktur för ökad motståndskraft* (SOU 2021:25) föreslår utredningen för civilt försvar att även avlopp och avfallshantering ska ingå i beredskapssektorn. Centrala myndigheter inom området är Livsmedelsverket, Statens jordbruksverk samt Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA). Utredningen föreslår att även Naturvårdsverket och länsstyrelsen ska ingå i beredskapssektorn samt att Livsmedelsverket ska vara sektorsansvarig myndighet. Förslag på åtgärder till Naturvårdsverket redovisas därför här.

MSB:s förslag på åtgärder för sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten summeras till 98 miljoner kronor för budgetåret 2023. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025 se tabellen nedan.

De investeringsprogram som länsstyrelserna föreslagit gå till kommunala investeringar inom området dricksvatten och avlopp redovisas även här. De åtgärder som föreslagits av myndigheterna själva syftar i stor utsträckning till att stärka organisationens egen förmåga att upprätthålla och bedriva verksamhet vid höjd beredskap och ytterst krig. I viss mån finns även åtgärder som syftar till att stärka livsmedelsberedskapen i bredare bemärkelse. MSB bedömer att åtgärdsförslagen är relevanta men att ambitionsnivån är för låg för att möta de behov som finns. MSB kommer därför att inför redovisningen den 1 november fördjupa åtgärdsförslagen för att stärka livsmedelsberedskapen vad avser perioden 2024 och framåt.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Åskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Investeringar i reservsystem och alternativa ledningsplatser	Jordbruksverket	8	18	18	44	UO23, 1:8
2	Investeringar för bland annat robusta kommunikationer, lagerhållning av materiel och reservkraft	Livsmedelsverket	2	36	45	83	UO23, 1:14
3	Investeringar för stärkt robusthet. Avser bland annat robusta kommunikationer, lagerhållning av materiel och reservkraft	Livsmedelsverket	1	7	11	19	UO23, 1:14
1	Stärkt analys- och laboratorieförmåga. Avser bland annat förstärkningar inom RADIAK, investering i laboratorieutrustning samt lagerhållning av laboratoriemateriel	Livsmedelsverket	22	15	15	52	UO23, 1:14
3	Stärkt kontrollorganisation. Avser bland annat	Livsmedelsverket	6	5	5	16	UO23, 1:14

	övning och träning av personal						
1	Stärkt livsmedelsberedskap, inklusive dricksvatten. Avser bland annat åtgärder inom ramen för befintliga regeringsuppdrag samt kommuners förmåga	Livsmedelsverket	13	72	64	149	UO23, 1:14
1	Stärkt säkerhetsskydd. Avser bland annat investeringar utrustning för säkra kommunikationer samt i anläggningar	Livsmedelsverket	15	39	33	87	UO23, 1:14
2	Investeringsprogram för robust vattenförsörjning och avlopp vid höjd beredskap	Livsmedelsverket och Naturvårdsverket	0	450	450	900	UO23 1:27
2	Investeringar för stärkt robusthet. Avser bland annat lagerhållning av förmodigheter samt robusta kommunikationer	Statens veterinärmedicinska anstalt	3	6	6	15	UO23, 1:3
1	Stärkt livsmedelsberedskap, inklusive dricksvatten. (Ex: Åtgärder inom ramen för befintliga regeringsuppdrag samt kommuners förmåga)	Statens veterinärmedicinska anstalt	16	16	16	48	UO23, 1:3
1	Stärkt säkerhetsskydd. Avser bland annat kostnader för riksintresse samt anläggningsinvestering	Statens veterinärmedicinska anstalt	4	6	9	19	UO23, 1:3
3	Stärkt säkerhetsskydd. Avser bland annat karantänkapacitet samt skydd	Statens veterinärmedicinska anstalt	2	4	7	13	UO23, 1:3
1	Stärkt analys- och laboratorieförmåga. Avser bland annat investering i laboratorieanläggning	Statens veterinärmedicinska anstalt	4	6	6	16	UO23, 1:3
1	Åtgärder för stärkt säkerhetsskydd	Naturvårdsverket	2	2	2	6	UO23, 1:1
	SUMMA		98	682	687	1 467	

4.9. Transporter

Den samhällsviktiga verksamheten inom sektorn transporter bedrivs till största delen av privata företag på olika marknader. Viss verksamhet, till exempel Trafikverkets färjetrafik, tågtrafikledning, sjötrafikinformation, utförs direkt av statliga myndigheter. Annan verksamhet, underhåll av väg och järnväg, flygplatstjänst, viss färjetrafik, bedrivs på entreprenad eller i form av offentligt ägda bolag. De myndigheter som utpekats att ingå i beredskapssektorn transporter, Trafikverket (sektorsansvarig myndighet), Transportstyrelsen, Sjöfartsverket och Luftfartsverket har alla uppgifter som är av central betydelse för upprätthållandet av ett fungerande transportsystem.

MSB:s förslag på åtgärder för sektorn transporter summeras till 437 miljoner kronor för budgetåret 2023. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025 se tabellen nedan. De åtgärder som föreslås för att stärka förmåga inom civilt försvar i sektorn avser i första hand verksamhet som stärker tillgänglighet, funktionalitet och robusthet i ansvariga myndigheters egen samhällsviktiga verksamhet samt förmågan att samordna och leda samma verksamhet. Exempel är investeringar i reservkraft för viktiga anläggningar, stärkt fortifikatoriskt och annat fysiskt skydd, lager av reservdelar och andra förbrukningsvaror samt investeringar i sambandsutrustning för såväl offentliga som privata aktörers behov. Inom sektorn föreslås också åtgärder för stärkt säkerhetsskydd.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Åskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1*	Investeringar i materiel, drivmedel, och anläggningar för att säkerställa förmågan att upprätthålla funktionaliteten i samhällsviktig infrastruktur	Trafikverket, leverantörer	143	163	183	489	UO22
1	Investeringar i bland annat ledningsplatser och ledningssystem för att stärkt förmåga till samverkan och ledning	Trafikverket	11	12	12	35	UO22
2	Åtgärder för stärkt säkerhetsskydd inom trafikverkets ansvarsområde	Trafikverket	50	100	114	264	UO22
1	Investering i anläggningar, utrustning och vissa förbrukningsvaror för stärkt redundans, funktionalitet och tillgänglighet inom sjögeografisk hantering, lotsprocessen och sjö- och flygräddningen	Sjöfartsverket	45	66	56	167	UO22

2	Åtgärder för stärkt säkerhetsskydd inom sjöfartsverkets ansvarsområde	Sjöfartsverket	20	30	33	83	UO22
2	Åtgärder för stärkt säkerhetsskydd inom luftfartsverket ansvarsområde	Luftfartsverket	50	50	58	158	UO22
2	Åtgärder för stärkt säkerhetsskydd inom Transportstyrelsen ansvarsområde	Transportstyrelsen	4	4	4	12	UO22
1	Investeringsprogram för en robust kommunal infrastruktur inom transportområdet. (Ex: anpassning av kommunala hamnar och flygplatser m.m. för totalförsvarets krav)	Trafikverket	0	0	100	100	UO22
	SUMMA		437	403	470	1 309	

4.10. Försörjning av grunddata

Utredningen om civilt försvar föreslår i sitt betänkande *Struktur för ökad motståndskraft* (SOU 2021:25) att beredskapssektorn försörjning av grunddata inrättas där Myndigheten för digital förvaltning (DIGG), Lantmäteriet, Skatteverket, Bolagsverket och Försäkringskassan ska ingå och där Skatteverket utses till sektorsansvarig myndighet. Skatteverket ansvarar för centrala och kritiska grunddata och är värmyndighet för Valmyndigheten som bland annat ansvarar för IT-stödet för allmänna val och folkomröstningar.

Den samhällsviktiga verksamheten inom sektorn avser grundläggande information (grunddata) om personer, företag, fastigheter och geografi som behöver kunna göras tillgänglig för olika aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet i händelse av fredstida kriser eller vid krigsfara och ytterst krig. Grunddata har ett tydligt beskrivet skyddsvärde och beroendet av digital information i dagens samhälle är stort. Många tjänster med grunddata som samhället är beroende av tillhandahålls genom privata aktörer. Det finns också en risk att viktig information för nationens suveränitet helt eller delvis går förlorad vid en väpnad konflikt om inte särskilda åtgärder vidtas i förväg. Att kunna återuppbygga ett samhälle efter en väpnad konflikt kräver att grundläggande information om vem som är vem, vem som äger vad samt vilka gränser som finns till exempel kring fastigheter finns bevarad.³⁰

Därmed behövs åtgärder som säkerställer att de data som aktörer har behov av och som är viktiga i samhället är tillgängliga även under höjd beredskap. Det handlar också om att informationen ska finnas kvar över tid utan att förstöras eller förvanskas samt att informationen ska skyddas mot obehörig insyn.

MSB:s förslag på åtgärder för försörjning av grunddata summerar till 99 miljoner kronor för budgetåret 2023. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025 se tabellen nedan. Det innebär i praktiken åtgärder för att säkerställa en robust teknisk infrastruktur och att information skyddas och hanteras på ett säkert sätt. Myndigheterna lyfter fram en rad konkreta förslag på fysiska investeringar i anläggningstillgångar och vissa materielinköp. Behovet bedöms vara stort i denna nya sektor.

Myndigheter i sektorn medverkar i Program 2032 vilket omfattar säker IT-drift som en förutsättning för myndigheter med samhällsviktiga funktioner att öka sin resiliens och robusthet mot antagonistiska hot, vilket kan komma att generera ytterligare kostnader.

---

³⁰ *Struktur för ökad motståndskraft* (SOU 2021:25)

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Investera i reservkraft och IT-relaterat reservmaterial för att säkerställa robusthet i produktion av grunddata om företag	Bolagsverket	4	4	4	12	UO9,1:11
1	Tidigarelägga rekrytering och investera i den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen	Myndigheten för digital förvaltning	25	25	20	70	UO22, 2:6
2	Säkerställa DIGG:s förmåga till samverkan och ledning genom investering och driftsättning av tekniska system	Myndigheten för digital förvaltning	5	2	2	9	UO22, 2:6
2	Öka Skatteverkets förmåga att samverka och leda genom investering och driftsättning av tekniska system	Skatteverket	7	14	14	35	UO3, 1:1
1	Investera i Skatteverkets IT-system för utökad säkerhetsskydd	Skatteverket	1	1	2	4	UO3, 1:1
1	Förstärka kart-och bildsekretessorganisationen och investera i infrastruktur för att öka robustheten i produktionen av geodata	Lantmäteriet	34	35	35	104	UO18, 1:6
1	Säkerställa tillgänglighet, funktionalitet och robusthet i Lantmäteriets IT-system genom investering i tekniska system	Lantmäteriet	12	12	12	36	UO18, 1:6
1	Investering och driftsättning av tekniska system för att säkerställa Lantmäteriets förmåga till samverkan och ledning	Lantmäteriet	5	6	6	17	UO18, 1:6
2	Investering i robust it-anläggning samt ledningsförmåga (övning och sambandsteknik)	Statens geotekniska institut (SGI)	1	1	1	3	UO18
	SUMMA		94	100	96	290	

4.11. Elektroniska kommunikationer och post

Den samhällsviktiga verksamheten inom sektorn elektroniska kommunikationer och post bedrivs till största delen av privata och statligt ägda bolag, Teracom och Postnord, på olika marknader. Bredbandsinfrastrukturer ägs till stor del av kommunala bolag. Utpekad sektorsansvarig myndighet är Post- och telestyrelsen (PTS). Myndighetens uppdrag i stort, och inom ramarna för civilt försvar, är att tillse tillgången på säkra och effektiva elektroniska kommunikationsmedel samt en väl fungerande posttjänst. Förutom Post- och telestyrelsen har även Trafikverket och Affärsverket svenska kraftnät ansvarsområden som är föreslagna att samordnas i beredskapssektorn elektroniska kommunikationer och post.

MSB:s förslag på åtgärder för elektroniska kommunikationer och post summeras till 843 miljoner kronor för budgetåret 2023. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025 se tabellen nedan. De åtgärder som föreslås för att stärka förmåga inom civilt försvar i sektorn avser främst investeringar som ska stärka tillgänglighet och robusthet i viktiga nät (elektroniska kommunikationer) och tjänster. Exempel är investeringar i reservkraft för viktiga anläggningar, stärkt fortifikatoriskt och annat fysiskt skydd av viktiga anläggningar, lager av reservdelar och andra förbrukningsvaror samt investeringar i sambandsutrustning för såväl offentliga och privata aktörers behov. Vidare föreslås åtgärder för stärkt säkerhetsskydd inom viktiga verksamheter i sektorn.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1*	Investeringar i materiel, drivmedel, personal etc. för att säkerställa för mågan att upprätthålla och säkerställa funktionalitet i viktiga nät och tjänster	PTS	693	848	871	2 413	UO22
1	Säkerställa tillgång till och funktionalitet vid alternativa ledningsplatser och skyddade anläggningar viktiga för att upprätthålla funktionalitet i nät och tjänster	PTS	80	100	121	301	UO22
2	Inrättandet av ett Cell-broadcast system för att möjliggöra information till allmänheten via mobiltelefon inom ett specifikt område	PTS, Teracom	70	0	0	70	UO22
	SUMMA		843	948	992	2 783	

4.12. Ytterligare områden utanför sektorerna

Säkerhet inom rymdområdet

Området rymdsäkerhet innefattar att hantera den tekniska och säkerhetspolitiska utvecklingen i och relaterat till rymden och den ökade användningen av civila och militära rymdsystem.³¹ Kritiska satellitsystem kan drabbas av angrepp eller oavsiktliga störningar vilket kan påverka funktionalitet inom civil och militär kommunikation, jordobservation, positionering och navigation samt tidsangivning. Risker för konflikter i och via rymden bedöms öka och rymden har av flera stater uppgraderats till en egen operativ domän. Det pågår även en kapprustning inom rymddomänen, till exempel avseende antisatellitförmåga inklusive kinetisk förstöring. Antagonistiska elektromagnetiska hot samt cyberangrepp kan riktas mot rymdsystem och dess markstationer för upp- och nedlänk. Rymden växer i strategisk, teknisk och ekonomisk betydelse och antalet aktiva satelliter i omloppsbana ökar stadigt. Sverige har en unik position i norra Europa med egna rymdförmågor, med tyngdpunkt vid Esrange i Kiruna. Utveckling av teknik och metoder inom området är föremål för andra staters intresse, vilket skärper behoven av fullgott säkerhetsskydd och kontroll av direktinvesteringar.

MSB:s förslag på åtgärder för säkerhet inom rymdområdet summeras till 36 miljoner kronor för budgetåret 2023. För bedömning av de fortsatta behoven fram till 2025 se tabellen nedan. Investeringar inom området kommer framför allt att innefatta ett antal tekniska åtgärder samt strukturella och säkerhetsmässiga förutsättningar för att möjliggöra etableringen av en nationell, operationell rymdlägesbild³² samt att svenska aktörer får tillgång till den offentligt reglerade tjänsten PRS inom det europeiska satellitnavigeringsprogrammet Galileo. På sikt behöver en utökad nationell civil-militär planering ske.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Etablering av en operationell rymdlägesbild	Rymdstyrelsen i samverkan med MSB och andra relevanta myndigheter	8	23	23	54	UO16, 3:4/5
1	Utveckla teknik och verksamhet relaterat till uppdraget som behörig myndighet för Galileo PRS	MSB	28	28	30	86	UO6, 2:6
	SUMMA		36	51	53	140	

³¹ I denna redovisning avgränsas riskbilder kopplat till naturhändelser, exempelvis solstormar och nedfallande rymdobjekt bort, vilket faller inom den framtida krisberedskapen.

³² En operationell rymdlägesbild innebär system och organisation i syfte att ge en samlad lägesbild om situationen i rymden inklusive de hot som finns mot infrastruktur i rymden och på marken. Läs mer om behovet i Rymdstyrelsens rapport med dnr 2021-00014 för regeringsuppdrag U2019/00290, U2020/06627.

Skola och förskola

Utredningen om civilt försvar föreslår i sitt betänkande *Struktur för ökad motståndskraft* (SOU 2021:25) att skola och förskola införs som ett särskilt beredskapsområde. Som områdesansvarig myndighet föreslås Skolverket. Beredkapsplanering för området skola och förskola, med i första hand kommunala huvudmän samt ett stort antal privata utförare, har under en längre tid inte genomförts i Sverige. Samtidigt finns, som utredningen framhåller, stora behov av förberedelser och genomförande av åtgärder inom området. Det är viktigt att i synnerhet grundskola och förskola kan fortsätta bedrivas även under höjd beredskap och ytterst krig. Syftet är att frigöra personer verksamma i andra samhällsviktiga verksamheter som annars behövs för omhändertagande av barn. På sikt behöver även säkerställas att barnen får en kunskapsutveckling och uppfylla barns rätt att gå i skolan.

MSB:s förslag på åtgärder för skola och förskola summeras till 1 miljoner kronor för 2023. Investeringar inom området kommer framför allt att innefatta utveckling av Skolverkets planeringsverksamhet, samt ett antal tekniska åtgärder. MSB konstaterar att Skolverkets förslag om personalförstärkningar för att möta den nya planeringsstrukturen delvis omhändertas genom regeringens tillskott och MSB förslag till schablonmässig förstärkning om två årsarbetskrafter per ansvarig myndighet. För att härutöver bygga konkret förmåga är det enligt MSB av stor vikt att planeringen och åtgärderna på sikt även innefattar huvudmännens verksamheter, vilket enligt Skolverket aktualiserar behov av översyn av regelverk inom skolområdet kopplat till beredskap. För detta ändamål kan det komma att krävas högre tillskott, varför MSB föreslår en upptrappning mot 2025 jämfört med Skolverkets förslag på lägre belopp.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
2	Myndigheten får tillgång till kommunikationssystemet Rakel, samt etablerande av kriswebb för skolan samt fortsatt analys- och planeringsarbete	Skolverket	1	3	5	9	UO16, 1:1
	SUMMA		1	3	5	9	

Migration

Utredningen om civilt försvar föreslår i sitt betänkande *Struktur för ökad motståndskraft* (SOU 2021:25) att migration införs som ett särskilt beredskapsområde. Som områdesansvarig myndighet föreslogs Migrationsverket. Migrationsverket är en viktig myndighet inom civilt försvar med särskilt ansvar för planering och förberedelser inför att hantera stora befolkningsströmmar till Sverige exempelvis i händelse av konflikt i Sveriges närområde. Myndigheten är för närvarande aktiv i hanteringen av flyktingströmmen på grund av kriget i

Ukraina och har de senaste åren genomfört stora omställningar på grund av flyktingkrisen 2015.

Migrationsverket har inför denna redovisning valt inte inkomma med några policyförslag eller belopp för tidigareläggning eller genomförande av nya beredskapsåtgärder under perioden 2023-2025. Myndigheten avser återkomma inför redovisningen 1 november 2022.

Domstolsväsendet

Domstolsverkets uppgift är att stödja och serva de allmänna domstolarna, förvaltningsdomstolarna med flera.

MSB:s förslag på åtgärder för Domstolsverket summeras till 24 miljoner kronor för år 2023. MSB bedömer att åtgärderna är av vikt för att säkerställa domstolarna och rättskedjans förmåga att verka under höjd beredskap genom ökad robust- och uthållighet.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Äskat 2023	Bedömt behov 2024	Bedömt behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Intern kontinuitet, beredskapsplaner, investeringar i reservkraft och lagring av drivmedel för att säkerställa domstolarnas samhällsviktiga verksamhet	Domstolsverket	24	21	20	65	UO4, 1:5 UO8, 1:4
	SUMMA		24	21	20	65	

Fortifikation inom civilt försvar

Fortifikationsverket ingår i det militära försvaret som stödmyndighet till Försvarsmakten, men har även betydande leveranser till det civila försvaret. Det civila och militära perspektivet stödjer en utveckling av helhetssyn avseende totalförsvarets behov av skydds- och anläggningsteknik och att åtgärder vidtas som är robusta inför antagonistiska angrepp inklusive krig. Den sammanhängande planeringen inom totalförsvaret bör enligt MSB även innefatta offentliga och privata fastighetsägare. MSB instämmer i Fortifikationsverkets syn om behovet av en ny modell för långsiktig finansiering inom området för att främja en sådan helhetssyn. För att undvika målkonflikter mellan militära och civila behov bör anslagsfinansiering tillämpas, som kan komma civila aktörer till del.

MSB:s förslag på åtgärder inom området fortifikation inom civilt försvar summeras till **25 miljoner kronor** för 2023. Fortifikationsverket föreslås bidra med forcerat genomförande av fortifikatorisk kompetensutveckling, utveckla bibliotek för skyddsprodukter³³ samt bidra till statushöjande åtgärder för civila anläggningar, främst ledningsplatser. Flera av de förslag som MSB här lägger fram inom andra områden avseende säker it-drift skulle gynnas av ett helhetsperspektiv

³³ Utvecklingsverksamheten har tidigare finansierats via anslag 2:4 *Krisberedskap*, men bör få en fast finansiering.

på fortifikatoriskt skydd av anläggningar och infrastruktur för viktiga it-system och tjänster inom civilt försvar.³⁴ Även här kan Fortifikationsverkets åtgärder enligt MSB ha en god stödjande effekt för att skapa ett tillräckligt skydd.

Prio	Åtgärd	Ansvarig aktör	Åskat 2023	Behov 2024	Behov 2025	Totalbelopp 2023-25	UO, anslag
1	Analys av skyddsnivå/teknisk status och behov av renovering. Utveckla nya skyddslösningar och försörjningslösningar för civila anläggningar.	Fortifikationsverket i samverkan med FOI, FMV, Försvarmakten	5	10	15	30	UO2
2	Förvaltning och vidareutveckling av bibliotek för skyddsprodukter. Kunskapsutbyte, forskning och utveckling inom fortifikation.	Fortifikationsverket i samverkan med FOI, MSB, RISE, PTS, Försvarmakten	20	28	36	84	UO2
	SUMMA		25	38	51	114	

³⁴ Exempelvis Program 2032 för säker it-drift.

Bilagor

Här redovisas de bilagor som finns för rapporten.

Bilaga 1 – (sekretess enligt OSL 15 kap. 2 §.)

Bilaga 2 – Försvarsmaktens samråd

Bilaga 3 – Hemställen till myndigheterna

Bilaga 4 – Tabell enligt utgiftstyp

(Observera att tabellen om utgiftstyp innehåller stora osäkerheter i kategoriseringarna.)

	Åskat 2023 (mnkr)	Behov 2024 (mnkr)	Behov 2025 (mnkr)	Summa förslag 2023-2025 (mnkr)
Materiella resurser	3 470	4 838	5 143	13 450
- varav investering i anläggningstillgång	3 284	4 629	4 930	12 842
- varav materialköp för lagring	177	193	198	568
- varav övrig köp av tjänst	9	17	15	41
Personella resurser	2 742	4 044	4 969	11 755
- varav konsulttjänster	339	217	208	763
- varav personal löner etc	2 324	3 710	4 561	10 595
- varav personal utbildning och övning	80	117	200	397
Totalsumma	6 212	8 882	10 112	25 206

Bilaga 5 – Tabell enligt aktörstyp

	Åskat 2023 (mnkr)	Behov 2024 (mnkr)	Behov 2025 (mnkr)	Summa förslag 2023-2025 (mnkr)
Statliga myndigheter (inklusive åtgärder som görs i samverkan med statliga och privata aktörer)	4 492	5 364	5 897	15 752
Kommuner och regioner	1 605	3 374	4 051	9 030
- varav kommuner	939	2 384	2 762	6 085
- varav regioner	666	990	1 289	2 945
Organisationer	115	145	165	425
- varav Frivilliga Försvarsorganisationer	90	120	140	350
- varav ideella organisationer	25	25	25	75
Totalsumma	6 212	8 882	10 112	25 206

Bilaga 6 – Tabell enligt priogrupp

	Åskat 2023 (mnkr)	Behov 2024 (mnkr)	Behov 2025 (mnkr)	Summa förslag 2023-2025 (mnkr)
Prioritet 1	5 249	7 926	9 032	22 207
varav 1	3 178	4 991	5 525	13 693
varav 1* (skalbara)	2 071	2 936	3 507	8 513
Prioritet 2	792	802	922	2 516
Prioritet 3	171	154	159	483
Totalsumma	6 212	8 882	10 112	25 206

Bilaga 7 - Tabell enligt utgiftsområden

Tabell över utgiftsområde i budget och myndighet				
	Åskat 2023 (mnkr)	Behov 2024 (mnkr)	Behov 2025 (mnkr)	Summa förslag 2023-2025 (mnkr)
Flera UO	70	140	210	420
Generell personalförstärkning till beredskapssystemet	70	140	210	420
UO01 Rikets styrelse	181	254	416	851
Länsstyrelserna	181	254	416	851
UO02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	68	94	95	257
Finansinspektionen	3	8	1	12
Fortifikationsverket	25	38	51	114
Riksgälden	13	21	16	51
Statens servicecenter	27	27	27	81
UO03 Skatt, tull och exekution	174	151	138	462
Skatteverket	9	16	16	40
Tullverket	166	135	122	423
UO04 Rättsväsendet	275	319	313	906
Domstolsverket	24	21	20	65
Kriminalvården	74	119	119	312
Polismyndigheten	176	177	172	525
Åklagarmyndigheten	2	2	2	5
UO06 Försvar och samhällets krisberedskap	2 512	3 248	3 736	9 497
Kustbevakningen	108	186	144	438
MSB	2 203	2 886	3 436	8 525
- varav kommuner	839	1 134	1 212	3 185
- varav regioner	146	240	289	675
Myndigheten för psykologiskt försvar	84	64	44	193
Strålsäkerhetsmyndigheten	47	43	45	135
Totalförsvarets forskningsinstitut	71	69	67	207
UO09 Hälsovård, sjukvård och omsorg	892	1 429	1 807	4 128
E-hälsomyndigheten	36	133	93	262
Folkhälsomyndigheten	96	62	52	210
Läkemedelsverket	18	24	22	64
Socialstyrelsen	724	1 210	1 640	3 574
- varav kommuner	100	400	600	1 100
- varav regioner	520	720	950	2 190
Statens institutionsstyrelse (SiS)	18	-	-	18
UO10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	156	159	163	478
Försäkringskassan	156	159	163	478
UO11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	36	39	39	114
Pensionsmyndigheten	36	39	39	114
UO16 Utbildning och universitetsforskning	14	36	43	92
Försvarshögskolan	5	10	15	30
Rymdstyrelsen	8	23	23	53
Skolverket	1	3	5	9
UO18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	53	53	53	160
Lantmäteriet	52	52	52	157
Statens geotekniska institut	1	1	1	3
UO20 Allmän miljö- och naturvård	7	11	12	30
Naturvårdsverket	2	2	2	6
SMHI	5	9	10	24
UO21 Energi	292	756	784	1 832
Energimarknadsinspektionen	3	7	2	12
Energimyndigheten	231	551	556	1 338
- varav kommuner	-	400	400	800
Svenska kraftnät	58	198	226	482
UO22 Kommunikationer	1 334	1 462	1 572	4 369
Luftfartsverket	45	53	61	158
Myndigheten för digital förvaltning	30	27	22	79
Post- och telestyrelsen	867	1 003	1 030	2 900
Sjöfartsverket	88	87	76	251
Trafikverket	301	289	379	968
- varav kommuner	-	-	100	100
- varav regioner	-	30	50	80
Transportstyrelsen	4	4	4	12
UO23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	97	680	685	1 462
Jordbruksverket	8	18	18	44
Livsmedelsverket	60	624	623	1 307
- varav kommuner (Livsmedelsverket tillsammans med Naturvårdsverket)	-	450	450	900
Statensveterinärmedicinska anstalt	29	38	44	111
UO24 Näringsliv	51	51	46	148
Bolagsverket	4	4	4	12
Sveriges geologiska undersökning	42	42	37	121
Kommerskollegium	5	5	5	15
Totalsumma	6 212	8 882	10 112	25 206

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap